

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛДНЕМ

Видав. ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“

<p>РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. П. ч. 60.</p> <p>Корто почт. шк. 143.322</p> <p>Адреса для телеграм: „Діло“ Львів</p> <p>Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передполд. Рухомістю не звертається.</p>	<p>ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в ціну 420 в. з. за ГРАНИЦЮ:</p> <p>В Америці 1 дол. Франції, Голландії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 750 в.літ. Німеччині 750 в.літ., Швейцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 750 в.літ. Австрії 750 в.літ. Залиш вилісти 1 дол.</p>	<p>В справі оголошень звертатися до Адміністрації.</p> <p>ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.</p>
---	--	---

Начальний редактор д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ

Квестія існування.

„Справа окраїн є справою великодержавного становища Польщі — якщо взагалі не питанням існування Польщі“. Такий погляд є сьогодні пануючим серед польського громадянства, серед польських політичних чинників, це є аксіома польської політики.

В останньому числі проголосив цю аксіому краківський „Час“, один з найталановитіших органів польської політичної думки, консервативний орган, що змінив свій відвагу час до часу з ліберальної точки погляду розглядати Чаболілу „дужоплемінну“ проблему, питання східних „кресів“. Очевидно, майже вся польська преса під „кресами“ розуміє не цілість українських і білоруських земель, під Польщею, тільки ту частину національно-непольської території, 1) яка простягається на схід від лінії Керзона і 2) яка припала Польщі від РСРР на основі рижського трактату, а яка переважно входила в склад перської імперії. Таким чином поза поняттям „кресів“ в польському розумінні „находяться“ Сх. Галичина, якої правдо-державно становить до 15. березня 1923. було відмінене від такої становища інших східних земель.

Зайвим було би доказувати, що таке відмінене трактування національної території одного народу, в даному випадку українського, є зовсім неправильне і тенденційне. Ясно, що через те Сх. Галичина не хоче за всяку ціну впровадитися до „кресової“ шувлячки.

Очевидно, загрозою в тому розумінні, що так легко проковтнути, як собі на початку представляли цю справу польські публіцисти і польські державні мужі.

Краківський „Час“ вупилюється над останніми розбіжностями у варшавському кабінеті на тему „кресів“, беручи привід до своєї застанови в відомого обжигника про польський віча віцеми. Смульського і тієї бурі в скляній воді, яка заварилася між міні. Ратайським і Смульським.

Ст. Тугулом.

Противенство поглядів оснований не на цьому епізоді, але має свій корінь у постаї до „кресів“ по-одиночці політичних чинників в кабінеті і соїмі.

„Той спр — пише „Час“ — впливає на весь кожний хвиль — чи то, коли йде про язикові закони для окраїн, уважені в принципі, але що не вважені в житті; чи то, коли йде про угодження адміністраційного законодавства для окраїн з законодавством для решти польських земель; чи то, коли йде про питання українського університету і його осідку; чи то, коли йде про квестію парцеляції і земельної реформи; чи то, коли йде про заведення виняткового положення; чи то, коли йде про церковні відносини на сході, а головним відношення до православної церкви, досі невірні — ніяким яким й вичерпучим законом“.

Закарпатська Україна.

(Змагання до консолідації. — ФУЗІЯ КООПЕРАТИВНИХ СОЮЗІВ. — ЗВ'ЯЗАННЯ „ХЛІБОРОБІВ“ І „АГРАРНИКІВ“. — „РУСЬКА НИВА“. — „РУСЬКЕ ПЕДАГОГІЧНЕ Т-ВО“. — „ПРОСВІТА“. — НАПАСТІ НА ЕМІГРАЦІЮ. „РОКАРПАТСЬКЕ НІВАУ“).

Ужгород, 25. лютого 1925.

Чеські урядові чинники дріє не можуть забути поразики, яку вони потерпіли підчас минулорічних парламентських виборів на Закарпатській Україні, де переважачою більшість голосів здобули комуністи. В 1926 році кінчиться шестилітній період чеськословачького парламенту

Отже постілілі вагання, які мають, по думці краківських політиків, своє джерело виключно тільки в розбіжності поглядів. Во одна частина польської політикерії

„бозонати ідеї польонізування окраїн і нетолерування там ніякого національного руху поза польським думачою, що тим чином ніяким нішо звяжеться окраїн з польським керівними землями“.

Друга частина тієїж політикерії

„змагає до рівноправності українського елементу з польським, забезпечення йому самої міри культур, правної охорони, релігійної і політичної свободи, які і повезертарія суверітету нікого яхнавісімішної легальності. — думачою, що тої шлях веде до найкращого об'єднання окраїн з Польщею, угрупування польського впливу нас на все і добуття для нашої окраїної політичної протекції піддержки заграїни“.

Такі є провідні тенденції польської „креслової“ політики, але тільки в теорії. Фактично тріюмує тільки сучо-польонізаційна акція у всіх ділянках „кресового“ життя.

Краківські політики пішли вже так далеко, що формально не завагаються за ніякого з цих напрямків, а бажать лише одного, щоб припинились вагання, себ-то щоб у всі свої величчі затронувався польонізаційний курс та ще поширився поліцейський режим. Во тільки тоді „безсилна Польща без окраїн“ угрупує своє великодержавне становище і своє існування.

Ось у чому міститься квестія існування

з тої причини, що самі чеські партії зводили між собою завязу боротьбу за карпаторуські душі. Кожна чеська партія старалася взяти для себе якнайбільше членів з поміж тутешніх українців і самі счиняли та піддержували завязу міжпартійну боротьбу, замість мати перед-всім загально-славянський інтерес на увазі. Цей стан траєва долини, так, що на політичному ґрунті консолідації покищо не відно.

Нагомісь зроблено початок об'єднання двох найбільших руських партій на ґрунті кооперативному. Дня 10. лютого н. р. переведено фузію двох кооперативних союзів: ужгородського, який був в руках партії хліборобської (Врашайко—Волошин) і мукачівського, який був для конкуренції першому оснований партією аграрною (Камінський). В новому „Кравому дружественному Союзі в Ужгороді“ і в Пряшеві заступлені хлібороби 5-ма, а аграрники 6-ма членами. На технічного директора того союзу запропонувала хліборобська партія Василія Струка, який має перейти туди з Пилкарпатського банку.

В Ужгороді говориться тепер про можливість зближення хліборобської партії з аграрною, а навіть про їх об'єднання. Як відомо, ділить їх лише відмінене становище в язиковому питанні: хлібороби є народолюбів і держатьє народної, т. зв. української літературної мови, а аграрники хиляються між місцевим говором і великоруською літературною мовою. Тепер їхні діячі й керманічі мають заявити, що аграрники є партією класовою і питання культурні та язикові для них другорядні. Це дало би можливість зближення обох згаданих партій, а рівночасно можливість культурної співпраці для української еміграції з аграрною партією.

Незалежно від балачок про зближення хліборобської партії з аграрною, перша має намір відновити свій орган „Руська Нива“, яка від виборів припинилася, але від березня має знов появлятися як тижневик.

Під кінець минулого року zorganizувало тутешнє учительство під проводом найбільше заслуженого педагога А. Волошина — Руське Педагогічне Товариство, яке почало видавати педагогічний місячник „Подкарпатська Русь“, що появляється на днях. Крім цього почало Т-во друкувати цілий ряд учебників для середніх і народних шкіл. Зате ужгородська „Просвіта“ в своїй так плодотворній діяльності трохи счинилася, головним через недостатку матеріальних засобів. Безнастанні цуквання галицьких кашів і ними здезорієнтованих Чехів зорили своє: Т-во обложено урядом субвенції, та що воно бореться з фінансовими недоборами а й театрові прозисть розвал. Не діяльність на це, Т-во постановило видавати свій орган, місячник „Наука“, господарсько-науковий часопис для народа“.

Тільки три воевідства (станіславівське, тернопільське і волинське) є українськими щодо складу населення; польське і львівське через спеціальну адміністраційну геометрію є мішане (перше білорусько-українське, друге українсько-польське, а вкінці великі українсько-національні простори з переважачою українською більшістю (Лемківщина, Холмщина й Підляшя) є доцплєні до польської етнографічної території (до краківського і люблінського воевідства). Так само гомінок. язикові закони для „кресів“, закони поки-що наскрізь теоретичні, в иншому обсязі мають припоровлення в Сх. Галичині, в иншому на Волині, а зовсім не обіймають собою Лемківщини, Холмщини і Підляшя.

Red. čas. „Dilo“ we Lwowie. Pr. 14 25. W imieniu Kzesycpospolitej Polskiej i Sad okregowy karny orzekl na wniosek Prokuratury przy tymże Sadzie, jako Gynbaln Pretorowy we Lwowie, ze treść artykulu, umieszczonego w czasopiśmie „Dilo“ Nr. 42 (10.429) z dnia 15. II. 1925. w artykulach pod tytułem 1) „Zbro. za tyru“ ustępn między

konana 24. II. 1925 konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydal w myśl § 491 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pismn drukowego. Zarazem wydal nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopiisma, by orzeczenie niniejsze amiescil bezplatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewym

ДІЛО

Виходить щоденно передполуднем

РЕДАКЦІЯ І АДМИНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок 10, II. пов.
Корто пошт. шал. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Гол. Редактор приймає
від 1-2 год. передпол.
Рукіписів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в крає 4-20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 зл., Швейцарії 750
шв. фр., Чехословаччині 30 ч. кр.
Румунії 150 лей, Болгарії 750
зл., Австрії 750 зл. Зміна
адреси 1 зол.

В справі оголо-
шень звертається
до Адміністрації.
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Qui pro quo

„Qui pro quo“ — в найзвичайні-
шому значінні означає непорозу-
міння, в якому одну річ береться
за другу, а наслідком того насту-
пають раз менше — раз більше
комічні чи трагікомічні ситуації. На
широкій арені суспільного чи полі-
тично-державного життя те „qui
pro quo“ зводиться вже не до ко-
медії чи трагікомедії, а стає траге-
дією, поглибленою елементами не-
передбаченого fatum-а, але садовою
злої долі і злоби. В тому розумінні
те „qui pro quo“ можна б шукати
у випадку означити і нашою при-
казкою: „Пани бачуться, а мужикам
чуби тріщать“. Очевидно під „па-
нами“ слід розуміти пануючу націю,
а під „мужиками“ — тзв. національ-
ні меншости.

Таких „qui pro quo“ в житті но-
вої відродженої під гаслом права
нації Польщі є без кінци. Польща
є державою національною, а ко-
жний польський уряд, від „ре-
волюційного“ уряду Морачевського
до реакційного Вітоса чи Грабско-
го, поводиться так, як би сучасна
Польща була суто національною
державою. Випрошуючись на
основі права самовизначення наро-
дів, себто теоретично змагаючи
стати етнографічною державою,
одночасно на ділі захоплюють величезні
національно не-польські терри-
торії, але практику припорядковано
до етнографічно-польської держа-
ви. Багато говориться про куль-
турну місію польського народу, а
одночасно та місія виявляється в
вищених інших культур. Лунують
кличі „вільні з вільними, рівні з
рівними“, але соціаліст Дашинський
радіє, що польська зброя, не умо-
ва, не порозуміння, тільки зброя
позначила східні границі Польщі.
Ухвалює польський сейм виключно
польськими голосами закон про
автономію трьох східно-галицьких
воєвідств і заснування українського
університету до двох літ, а описю
по двох роках лунає три-
вожний крик, що здійснення цього
польського закону було би ката-
строфою для Польщі. Проти роз-
вужливого опору українських і біло-
русських послів сейм ухвалює за-
коноваці для „кресів“, а коли
приходиться перекладати їх в життя,
то зявляється переворот в житті,
то зявляється твердження, що це
була „протидержанна“ діяльність.
Пос. Підгірський підніс в бюджет-
ній дискусії, що це ані одно по-
дання, владжене в українській мові
згідно з якимим законом для
„кресів“, досі польські власти не
полагали. Шкільний плєбіцит,
заряджений польською владою, є
актом „протидержанним“, як твер-
дить пос. Прушинський, бо — до-
магаючись української школи —

українське населення веде боротьбу
проти „паньствової“ мови в школі,
а це вже злочин. На основі языко-
вих законів в судах акт обвинува-
чення має бути відчитаний на до-
магація обвинувачених також в у-
країнській мові. Мін. судніства
чи справедливости признає слуш-
ність і законність цього домагація,
але відмову уряду пояснює „тра-
дицією оборони“ прав польської
мови в Галичині. Згідно в конститу-
цією послі мають право і обов'язок
скликувати спрваодачі річа
без дозволу чи навіть повідом-
лення адміністраційної влади, але
п. міністер внутр. справ покликую
до життя забутий і столітній
указ і каже, що конституція не має
принорозлення на „кресах“, без
волі старости чи поліції незайма-
ний посол не має права рушитися.
Загалом, як твердив в бюджетній
дискусії пос. Зоммерштайн — кон-
ституцію 3. травня обхочиться раз
в рік, а конституцію 17. березня
1921 р. обхочиться (себто вики-
нається) щоденно.
Ще лише прикладла поннагідно
і без розбору схоплєці. Та коли б
їх усистематизувати, то можна б пи-
сати цілі томи. Не будемо вдавати-
ся в розгляд цих прирчих „qui pro
quo“ на ширшу скалю, а звернемо
тільки увагу на те, як вони немор-
вільні душі повільно в міні-
стерстві внутрішніх справ і спра-
ведливости і то виключно на основі
бюджетової дебати в сеймі.

Перш усього важко подуматися,
де починається адміністрація, а де
кінчається судніцтво. Є це заво-
рожений круг. Прокуратори і су-
дові урядники належать до судні-
цтва, але є піддані (на основі
розпорядку з дня 11. лютого 1924)
воєводам, себто адміністраційній
владі II-ої Інстанції. В одній і дру-
гій діялції державної влади на всі
ляди повторюється: провокація,
дефензива, лихий вибір справедлив-
ости, недовіра до судів і адміні-
страції. В дискусії над бюджетом
міністерства внутрішніх справ пос.
Пристапа говорив, що дефензива
(політична поліція) є джерелом
і осередком провокації, а в дискусії
над міністерством судніцтва те
саме говорив пос. Смеровскі. А са-
ме, говорив він, що у вибірї спра-
ведливости головну роль грає по-
літична дефензива. Пркуратори
безкритично оцінюють віну підсу-
дних через дефензиву, яка входить
на шлях провокації.

Бюджетовий спрваодавець ділу
внутрішніх справ пос. Рузнік (Пя-
стівський) зазначив, що на „кресах“
адміністраційна кара досягає висо-
ти 500 зол., а в Полнаїщині 30
зол. Він підносить, що злочинність

серед поліції є дуже значна. Всіх
поліцій є 36,000 і таку кількість
кар припорядковано до них в року
1924. Чи це є те „qui pro quo“,
коли кожний поліцій, якого обов'яз-
ляє влада, був караний, коли 240
поліцій в р. 1924 піддано зі
служби? Або чи не є „qui pro quo“,
коли — згідно зі вказом пос. Ру-
знік — на береження східних гра-
ниць Польщі видається річно 64
млн зол., коли кошти 1 км. границі,
стереженого поліцією, виносять в
1925 році 12,007 зол., а стережено-
го пільською 36,000 зол.? І це ді-
ється, тоді, коли в „кресовим“ на-
селенням ведеться вічну війну, ко-
ли не заспокоюється його найпри-
митніший потреб, коли навіть не
здаються що відбудову знищених
областей, шкільництво, шпиталь-
ництво, будову шляхів, заповому
кооперації? Виходить з того, що
краще видати податкові гроші на-
селення на поліцію, як на потреби
самого населення.

Існує ліберальна конституція,
але — як говорив пос. Прагер —
по ділі чи всупереч ділі тієї кон-
ституції вноситься тільки репресійні
законопроекти. За те ні слуху,
ні ділу про законопроекти, що за-
безпечувалиб горожанськї свободи,
запевнені конституцією: листоу-
тальну, ненарушність помешкань,
закон про товариства і корпорації.
Нема і закону про відповідаль-
ність адміністраційних урядників, в
наслідок чого горожанам не може
бувати сатисфакції за заподіяні
кривди. „Поліція — говорив пос.
Прагер — є брутальна і нездарна“.
Вона є вповні „автономічна“, про
що свідчить вчюк Мурашка. На
„кресах“ іменовано на адміністра-
ційні становища цілу низку людей,
що повинні силіти за кратками. В
Львівську поліційним конфідентом
став чоловічина, задушений на 5
літ тюрми. Чи не „qui pro quo“?
Поліція, яка повинна берегти ладу
і оберегати від побоїв, бє „Випа-
дків побоїв“ — говорив пос. Грін-
бав — є завжди часті. Бється в
слідстві, бється для фанаберії, для
впоєння в населення респекту, для
забави, бється всіх“.

Ось кілька ілюстрацій до „qui
pro quo“ адміністрації. А тепер
кілька ілюстрацій до ділу міністер-
ства справедливости. Вже рефе-
рент пос. Гоушка зазначив, що за-
галом нарікається на сторонність
суддів і заналто довге поступуван-
ня. Розвивається тільки тюрем-
ництво. Пос. Вітнер зазначив, що
99 проц. бюджету мін. справедлив-
ости йде на тюремництво і судні-
цтво, а тільки 1 проц. на роз-
будову правного устрою держави.
Судніцтво — як згадував в за-
гальній дебаті пос. Гломбінскі —
не стоїть на висоті завдання. Спе-
ціальною є поведінка карних судів,

які заряджують довгі слідчі ареш-
ти, які тепають місяцями, а навіть
літами. Часто учинюється горожан
на основі поліцейських доносів під
поліційними замітками, щоби по кіль-
ка місяцями слідстві і слідчій вязни
припинити слідство, або по пере-
веденій розправі вилати ульнюючий
посуд. Між іншим розправа проти
Крайніського і Скаліша у Львові
або теперішня розправа проти у-
країнських послів у Рівнім є най-
кращою і найдосалнішою ілю-
страцією „qui pro quo“. А те „qui
pro quo“ вичають такі інциденти,
як стріль адвокат Гофюкля-
Островського в судовій салі або
викликування адвоката предсілником
розправи в Рівнім.

А в тому „qui pro quo“ зникає
міністерство внутрішніх справ і су-
дніцтва, а замість них виростає
міністерство поліції і тюремництва,
чим прилюдно величаються оба
міністри. Чи не „qui pro quo“?

Суд у Рівнім.

Телеграми.
Рівне, 6. травня.
Прибули дальші оборонці: Ва-
силь Криницький з Берестя і Ми-
хайло Західний з Бережан, д-р Лев
Бачинський телеграфує, що при-
їжджає. Іде дальше переслухання
свідків прокуратора. Всі вони роб-
лять вражіння накручених машинок,
промов не пам'ятають, тільки пооди-
нокі слова, як різати і підпалю-
вати Поляків. Предсілник суду Ба-
шинський веде розправу незвичайно
сторонничо і беззастанно прихо-
дить до конфліктів між ним і обо-
роною, а головю між ним і обо-
рочем Шевчуком. О год. 8. вече-
ром, коли адвокат Шевчук запротес-
тував проти поведінки прокуратора
Холєшого, предсілник Башинський
казав возному викинути адвоката
Шевчука зі салі. Вся оборона на
знак протесту покинула салю, а
іменем оборони адвокат Ганкевич
зажавав перерви розправи, щоби
оборонці мали змогу порадитися та
зайняти становище свмьоти тої не-
звичайної в історії судніцтва пове-
дінки предсілника. Предсілник пер-
ервав засідання суду на 15 хвиль.
По перерві оборонці вернули на
салю і іменем їх адвокат Ганкевич
заявив протест та зложив заяву,
що з огляду на обмеження незна-
чущої досі в історії судніцтва прав
оборони і насильного усунення од-
ного з оборонців від участі в роз-
праві, оборона змушена звертєся
оборони. По цій заяві оборонці по-
кидають салю.
Рівне, 6. травня.
Зложення оборони викликало кон-
стернацію в суді. Предсілник Ба-
шинський (не Грохольскі) збентеже-
ний несподіванкою перервав роз-

Red. czas. „Dilo“ we Lwowie. Pr. 327125
W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej Sad
Okręgowy karny, jako Trybunal prawowy we
Lwowie orzekł na wniosek Prokuratury Państwowej,
ze treści cząsteczki „Dilo“ Nr. 95
(10.478) z dnia 3.V. 1925 r. pod tytułem
Władza tego pisma drukowanego. Zarząd
wydaje się nakaz odpowiedzialnemu re-
daktorowi tego czasopisma, by oświadczenie
niniejsze umieścił bezodpłatnie w najbliższym
numerze 1 to na pierwszą stronę. Niewyko-
nania tego pisma drukowanego. Zarząd
wydaje się nakaz odpowiedzialnemu re-
daktorowi tego czasopisma, by oświadczenie
niniejsze umieścił bezodpłatnie w najbliższym
numerze 1 to na pierwszą stronę. Niewyko-
orzeń na wniosek Prokuratury Państwowej,
ze treści cząsteczki „Dilo“ Nr. 95 (10.479)
z dnia 3. maja 1925 r. w artykułach pod ty-
tułem: „Władza zaobawy“ między słowami:
a) paragrafch II i III. 1925 roku kunkańska za uprzedwieżoną i
zarządził zniszczenie białego nakładu i wydał
w myśl § 491 e. k. zakaz dalszego rozro-
wszczania tego pisma drukowanego. 1925

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

<p>РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II пош.</p> <p>Конто почт. мал. 143.322.</p> <p>Адреса для телеграм: „Діло“ Львів.</p> <p>Гол. Редактор приймає від 1-2 год. передпол. Рукописи не звертаються.</p>	<p>ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в кривю 4-20 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голландії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7-50 зл., Німеччині 7-50 зл., Швейцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунія 150 лей, Болгарії 7-50 зл., Австрії 7-50 зл. Зміна адреси 1 зол.</p>	<p>В справі оголошень звертатися до Адміністрації.</p> <p>ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.</p>
--	---	---

Суд і засуд.

„Конституція є у нас теоретична, а карні кодекси стають конституціями практичними. При вимір-ж справедливості величезну роллю грає політична дефензива. Прокуратура йде безкритично за дефензивою...“ Ш ІІ ми подібно уваги на адресу сучасної польської справедливості казав із соймової трибуни польський посол-адвокат, а дивний збіг обставин захотів, щоб ставало це саме в день, коли в Рівному почали судити трьох українських послів.

Судили їх при зачинених дверях, перейшовши до дешиного порядку над пересторогою українських оборонців, що такий суд в демократичній республіці припадає аж надто якразово ті недавні часи, коли все діялось при зачинених дверях, сторожених жандармом. А щоб тамність справедливості була документна, просто викидали зі салі тих, які мали відвагу висловити думку, неприємну для суддів. І вишло вікниці таке, що аудиторію творила мундурована поліція й немундуровані члени дефензиви. А над шлим супом виділо гасло, з патосом голошене представником державної прокуратури: „Salus rei publicae suprema lex!“

В імя добра держави суд оперся на зізнаннях одної культуртрегерки, антикери, громадського писаря й кількох осадників — разом 11-ти україножерів, що в свій час зішлись, нарадяться і подали до маршала союму та міністра справедливості „скаргу“ на діяльність українських послів на українській землі, як на зрадників і бунтарів, а тепер оту скаргу урочисто записягли. В імя спасення держави суд глухою мовчанкою зустрів та не зволив прийняти до відомо записяжене зізнання 55 українських громадян-свідків, які геж були присутні на місці „злочину“ обвинувачених послів та які категорично заперечили обвинуваченням польських свідків. Ось тут і розв'язка загадки: прокуратор і судді були Поляки, такими же Поляками й були прокураторські свідки, — по другому боці стояла лава свідків Українців і сиділи гри українські посли. При такому відношенні сил вислід процесу уявляється перерішений. Найкращим і єдинодоцільним уступом із трьохгодинної промови обвинуваченого посла Павла Васильчука були його слова, що він хотів би бачити за судейським столом суддів, та примушений бачити лише Поляків. А ми додамо: Поляків із тої породи, яка бачить salus rei publicae у відчиненому принципів справедливості шлях політичної дефензиви, у зачиненому невидимих вибранців народу по тюрмах та замкани-

чно рта всакому, хто не признає ідеалу шляхетської Польщі від моря до моря.

Не нашим ділом є переконувати польських політиків та суддів, що така інтерпретація спасення держави не вийде державі в хосен. Ми можемо лише стверджувати факти, і стверджуємо, що суд в Рівному поставлено на раг excellence національно-політичній платформі німшнього урядового курсу, стверджуємо одночасно, що вже нині, під час і безпосередньо після процесу, апаржери і виконавці процесу віднесли піргову побіду: два свідки, які стали проти себе у зачипаній залі рівненського окружного суду, виявили аж наптво пророчество, по чійї сторони правда а по чійї сила й на чому спирається ота правда та які глиняні ноги має сила... Ми дожили часів, коли міністр внутрішніх справ з гордістю заявляє, що він дійсно є „міністром поліції“. Ча супроти цього можна згори вже виключити здогад, що й міністр справедливості, який у відповідь на всі заклики, кицані з посольської трибуни, аподитично заявляє, що нинішній стан польського судництва є „вповні адвокатицим“ — що й отой міністр справедливості швидко піде слідом свого товариша по міністерському портфелю у прийманню „почесних“ титулів?

„Судили й присудили: одного посла на два роки і двох на один рік в'язниці. Річ ясна: висилається з Почасва до Варшави „скарку“ на послів і видає Вацшава Рівному послів на те, щоб аресті-рент-в'ядати звільняючий вердикт. А проте всі ми до останньої хвилини все ще сумнівались; певже нинішній мож-ноздаті зваяжати перетягті стурну? Бо не підлягало сумніву, що вислід рівненського процесу матиме на будущі взаємнині двох народів величезне аначиння. Присуд, проголошений председником трибуналу ренегатом Башинським, є вивозом усюмо народові. Безпосередні наслідки цього вивозу покажуться вже в найблизших днях на парламентарній арені. Польський уряд і польський сойм, весь польський нард, спалив мости за собою. Зроблено це в моменті, коли бюджетова дискусія виявила рзвал в усіх ділянках державної організації, коли афера Трояновського під гук прокураторської бомби витягла на денне світло гниль внутрішньо-адміністраційного апарату, а стрільні гимназистів у Вильні засвічили деморалізуючо навть найбільш надійних кадрів польського громадянства. Ось у такий момент викопано новий глїзбоний і непереступний рїв поміж двома народами.

І. Н.—

Політика повної негациї.

Соймова промова посла С. Козинського підчас дебати над бюджетом міністерства освіти.

Українське шкільництво від перших днів влади польської на наших землях і по сьогодні терпить переслідування. Система нищення українського шкільництва, система викидання учителів українських, замикання шкіл українських по українських селах, щоб амусити українських дітей ходити до польських шкіл, — словом, шлий організований похід йде щораз міцніше і маємо щораз більшій жертви.

Початкові школи, — від них зачичу, бо то найбільша наша болячка, — нищилось так. Або просто виданалося наказ і закривалося шкільком офіційно дорогого обжїжника, або ажывалося иншої методи. Переносилося до української школи учителя Поляка, викидалося Українця шкільком, або переносилося його на терени етнографічно польські, і тим самим виклади в школі ставали на половину польські; на другий рік до цієї школи призначалося ще иншого учителя Поляка, і школа ставалася шкільком польським. В тих школах, що ще сьогодні називаються школами нібито українськими, засталося тільки те, що кілька годин на тиждень викладається мова українська, решта предметів, як арифметика, природа, рисунки і т. д. — все те в більшості ведеться в мові польській. А тому навіть ті

школи, що називаються українськими,

не є такими: є то школи польські, і тільки для успокоєння людей пару годин на тиждень учать там мови української і то небало. Робиться це просто. Коли би хтось спитав, чи інспектор видав якийсь обжїжик, щоби так поступати з українською школою, то вийде, що такого обжїжника не було; міністерство теж не можна доказати, що воно видало такі офіційні розпорядження для шкіл українських, робиться це тайно.

Як характеристичний випадок подам розмову інспектора з одним з учителів. Приходить учитель Українцев, кличе його інспектор до кабінету.

- Прошу сідати. — Учитель дивується, звідки така ввічливість.
- Може пан курить? — Ще більше здивування.
- Як же там у школі наука йде?
- Иде, як владється.
- Скільки дітей?
- Стільки та стільки.
- Як з рахунками в пана?
- Тепер ми вчимося того—то й того.
- Як же пан того учить?
- Викладаю по українськи, бо школа українська.
- Го пан Українцев?... Чого ви так чіпаєтеся той української мови? Чи хлопцев не все одно, як його дітей учать? Може пан заяче виді-ти учать?

Йому покажуть, що школи держави, що підбурював народ і багато всяких инших провин. Його не тільки викинуть, але поставлять як обвинуваченого—і такий учитель з огіченням, з болем серця мусить зачати провадити науку по польськи. Мало того, на Волинні маємо тепер такий ган, що число навіть таких нібито українських шкіл в назви до числа шкіл шкільком польських є в відношенні 4 до 6. І це на тих землях, де ви самі обжїжуваете, що маєте 14 проц. Поляків (а ми рахуємо нас лиш 7 проц.). Для кождої ті польської школи?

У Галичині справа стоїть інакше. Про це багато пишеться в газетах і меморіалах. Там робиться инакше. Прибчна рада в громаді ухвалоє, що треба замисць української викладової мови ввести в школі мову польську. І не звертаючи уваги на протести батьків, на всі в тії справі інтервенції та інтерпелляції, котрі ми вносимо, це все стверджується, і все це йде дальше і дальше.

Коли прийшла на українській землі на Волинні, Полісся та Підлясся польська влада, ми мали численні українські школи. Ті школи погасли з бувших російських шкіл. Мали ми школи початкові по селах, мали тав вищі початкові школи — прогімназії. Таких вищих початкових шкіл в кожному повіті було по кільканадцять, в залежності від величини повіту і числа людности. Всі ці вищі початкові школи закрито. В самому дубенському повіті з 15 шкіл того типу засталося тільки одна українська, нібито українська, решта зачинена. Закрито такі школи в Мизовці, в Олиці, в Мирогоші і т. д. В Мирогоші

ті школи нищили протягом 4-ох літ.

Зачинаючи школу, кажуть нам: Як би ви хотіли вчитися по польськи, то мали би йти назад. Для підготовки учителів не маємо семінарії. Ні одної на Волинні, Поліссю та Холмщині; приватну в Дермані зачинили; учителів викладають тисячами. Минулого року наводив я цифри звільнених

лише зв те, що вчили по українськи.

Висилали ми внески до Освітньої комісії, щоби щось зробити з ший учительством, і регулюють що справу вже три роки, без вислїду. Наші вчителі возять гній у панів, працюють по коршачам і ще їх щастя, коли находять якунебудь працю. Вчителі з Берестя вжваали заходів, щоби дістати службу кухарок. І не прийняли їх, бо панам легше мати діло з простолодцями. Інспектор у Берестю, в якого прохали праці, відповів: „худобу пасти“, і замовк, коли йому сказали, що пасти би, якби її мали (голос з пращин): Не мели певно кваліфі-

Red. czas. „Dzió“ we Lwowie, Pr. 337-25. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sądzę, że wyrok ten wywołuje w Warszawie i w innych miastach wielką rozkosz i zadowolenie. Wobec tego, że wyrok ten wywołuje w Warszawie i w innych miastach wielką rozkosz i zadowolenie. Wobec tego, że wyrok ten wywołuje w Warszawie i w innych miastach wielką rozkosz i zadowolenie.

7. maja 1925 roku konfliktację za usprawnienia i zarządził znieszenie całego pakietu wydal w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydal nakaz odpowiedzialnemu wydawcy tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezopóźnio w najbliższym

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМИНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок 10. П. пош.

Конто почт. шал. 143.322.

Адреса для телеграм: "Діло" Львів.

Гол. Редактор приймає від 1—2 год. передпол. Рукописи не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в ціну 420 зл. за границю:

В Америці 1 дол., Франції, Голландії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 750 зл., Німеччині 750 зл., Швейцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Рукуни 150 лей, Болгарії 750 зл., Австрії 750 зл. Зміна адреси 1 дол.

В справі оголошень звертається до Адміністрації.

ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Перший акт скінчений.

Засудом трьох українських послів в Рівному закінчився перший акт цієї трагікомедії, що називається життям українського народу під крилами „найліберальнішої“ в світі конституції. Кажемо: трагікомедія, а не трагедія, бо хоч наше життя, оскільки воно в тій або іншій формі входить в орбіту польської влади, виказує глибоко трагічні признаки, то одночасно через наяву трагічних елементів воно все більше копірується на трагікомедію. Провокація, тюрми, суди і процеси по своїй суті є глибоко трагічні для тих, що стали об'єктами „такого чиновника“ та скоро ті звинищення приймуть загальний характер, скоро вони стануть пошестю під оглядом підмету і предмету, то трітять своєю острою, з трагічних стають трагікомічними. Тут дється те саме, що і в сфері органічних експериментів. Коли до людського організму постійно, відповідними дозами впроваджувати отруту, то він перестав реагувати на неї; отрута не принісить вже немірної шкоди організмові, не зрушує цілої системи організму, не припинює його нормальних функцій.

І наш суспільний організм мав доволі часу загартуватися, стати чалочутким, слабо вразливим на доконувані інквіції і півсекції. Тому й засуд трьох українських послів не зворушує надмірно ані їх самих, ані українського громадянства. На основі дотеперішньої практики дивно було би, колиб було інакше, дивно було би, колиб такого засуду не було. Та ця невзрушливість торкається тільки настроєвої сторони. Факт поведінки в українськими виборцями, факт суду і засуду мусить глибоко врятувати в пам'яті народу. Бажаючи зберегти цей факт з народної пам'яті, бажаючи його зафіксувати, Українська Парламентарна Репрезентація видала відозву до українського громадянства. З неї широкі народні маси довідаються, що не лише вони терплять, не тільки вони переносять самоволоно умундування і неумундування, але озброєних „кресових“ і інших лицарів, але що разом з народом тілом і душею терплять його вибранці, його умандатовані представники. Та цього мало! Як довідуємося, Українська Парл. Репрезентація приготувала відклик до парламентів усього світу, в якому зясує положення українського народу під Польщею, боротьбу за найприйнятніші умови існування та приморвлення справедливості в тій оборонній акції.

Рівенський засуд закінчив перший акт нашого існування під Польщею. Його попередила довга й кривава увертура, дещо відмінна на північно-західній території, а дещо відмінна на полуднево-західній. Коли тут йшла вперта, завзята й мало перебірлива боротьба, то там майорили веселісні усмішки. Можна сказати, що спорадично навіть провадилися безтурботні

заборонами, трусами, тюрмами, нищенням українського життя, утерджуванням польськості на „кресах“. Та серед деяких кол нашого громадянства на північно-західній українській території все ще не вмірала віра в чесність, моральну міць і силу та в польської демократії. „Демократична республіка“, „демократичний лад“, „демократична конституція“, свобода думки, слова, зборів, коаліції, спільність перебутих терпів в росянській тюрмі народів, — ось що заворожувало наших діячів іза „сокальського кордону“. Тому й не диво, що в своїй програмі і промові в січні 1923 говорив пос. С. Підгурський в польському соїмі: „Рахуючись з сучасним фактичним станом річей, заявляємо про свою готовність до співпраці з народом польським і всім народом, що входить в склад Річної республіки польської“.

Вже оклики деякої мисти польських послів, що супровожали промову пос. Підгурського, досадно свідчили, як саме представляється та „співпраця“. Заївим було би переходити етапи цієї „співпраці“, яка закінчилася вигнанням трьох українських послів польському суду, а в дальшій консквенції їх засудом. Бо коли поліція є першим зреном в польській адміністрації; коли вона є носієм авторитету

польської влади; коли її гнів диться провокації; коли соїм як не підтримує — то толерує такий віднос procedurali існуючого режиму; коли прокуратори є підчинені адміністраційним чинникам; коли „класичними“ і вродостійними, коронними свідками в суді є провокатори; коли свідство кількох „свідків“ пануючої нації має більше значіння від свідства кількох десятків свідків завоюваного народу, то ясно, якими шляхами мусить блукати осміяна справедливість. Зрештою, раз соїм видає когось суду, то ніби не на виправданні, бо тим чином можна підтримати авторитет законодавчої установи.

І хоч думка про співпрацю, про яку мріяли політичні ідеалісти, зразу розвіялася як мильна банька, то хитрі режисери все таки від часу до часу мали блудливі вогники реформи, тутувіських фраз, облудних слів. Поведінка в українськими послами, з народними виборцями виявила, що тут краї всім ірраціональним сподіванням. Закінчився перший акт, хоч не влада ще занавіса. Кожний слідуючий буде тільки поглибленням першого, хоч заложення трагікомедії — таке сильне, що в слідуючих актах — без огляду на їх доготу — вже ніщо нас не зворушить, не зачепить до живогр. Несподіванки виключені, всі знаємо наперед, чим скінчиться ця трагікомедія, якщо вона скінчиться.

Перший акт скінчений, з повним спокоєм входимо в другий, знаючи прийомні режисерів.

Політика повної негації.

Соймова промова посла С. Козницького підчас дебати над бюджетом міністерства освіти.

(Докінчення.)

Тепер хочу перейти до справи плевбситу, до закону, який прийняв соїм уже рік тому, а не подав як слід до відома народу. Наш нарід є під страшним терором та гнетом і лякається висловитися за українською або білоруською школою.

Коли в таких обставинах появляється такий закон, то слід би заохотити населення і сказати їй, що би не лякалось висловити свої бажання. Треба би бодай розклеті афіші про це. Але в нас, на жаль, оголошують лише про дорозові суди, смертні суди, бранку та нові податки. (Оплески на лівці). На це є час і гроші, але не на плевбсичтовий закон.

Коли уряд і соїм, не вважаючи на ці прийняті закони, тів року вагались: який виконавчий розпорядок додати до цього, то населення зрозуміло це так, що зроблено це під якийсь примусом та з нехіттю

і що на місяць не треба доплатити до їх здійснення.

І довели до того, що галицькі вїйти, бурмістри, старости та інспектори відразу почали відмовляти легалізації підписи на декларації

ською перестали це робити, бо очевидячки було вписане, що це протидержавна діяльність. Уряд бивав об'їзник і розпорядок, але це все вже було за пізно. На місяць робили по забганні вїфта чи старости, який одержав відповідні вказівки від своєї зверхньої влади. Зловживання починались з того, що для декларацій домагались метрик дітей, знаючи, що в різних громадах та селах у нас метрики загинули. Тих, що заявлялись за українською школою, залякували, що вони є проти Польщі. В інших місяцях

поліція арештувала тих, що писали деннації.

Староста лише за інтервенцією послів випускав їх на волю. Деінде люде ходили кілька разів до громади за посвідченнями і мусіли яти за ними 30 верств до нотаря. І маємо декларації, яким відмовлено легалізації підпису. Інспектори та вчителі ведуть агітацію, не маючи на це права як урядовці. Так на прим. інспектор Бандурський, у сарненським повіті об'їздяє повіт, перестерігаючи повіт перед вно-

людеї, погрожуючи їм карбю. Тільки один має сміливість сказати: знавть коли би я мав їти на смерть, не підпису польської декларації“.

Якщо хочете, панове, в той спосіб переводити закони і дозволяте на таку поведінку — то самі бачите, що це не доведе до нічого, бо вернетесь до цього самого розбитого корита. Коли навіть населення збере і засвідчить декларації, шийні інспектори не хотять їх приймати. Присутній тут на сали директор департаменту народних шкіл може признати, скільки тисяч декларацій треба було пересилати через міністерство до інспекторів, які такі назад їх звертали до сали і брали їх на особистий допит. (Голос: Скандал).

П. міністр Тугут монє посвідчити всі ці зловинивання.

Ми подавали до його відома кожний випадок і робили копії з телеграм, які одержували. Ось нові телеграми з Тернополя та Станіславова про погрози інспекторів. Інші аживають покрийшій „Macierzy szkolnej“ і видають відозви. Інспектор у Луниці як голова „Macierzy“ видав таку відозву:

„Czytaj, bo to prawda! Jeśli chcesz, żeby twój syn dziękował tobie, będąc w wojsku, za szkołę i naukę, której się obecnie uczę, jeśli chcesz, żeby syn twój dobrze czytał książkę i gazetę i prawdę ci umiał powiedzieć po polsku i tak, żebyś ty go dobrze rozumiał, jeśli chcesz dostać kawki z emi i łaki“, (Галас на лавках легионисту) „to posyłać dziecko dalej do tej szkoły, do której teraz chodzę i już się nauczyło dobrze czytać i pisać. Jeśli chcesz, żeby syn twój nie został takim biedakiem jak ty, jeśli chcesz, żeby dzieciom twoim było dobrze w gminie, na koleji i w wojsku, nie słuchaj fałszywych adwokatów, co twoje dziecko zapisują do złej ukraińskiej szkoły. On tobie nic nie dał i nic dobrego tobie nie zrobią, a każą tob i za tą samą ukraińską szkołą dobrze zapłacić jeszcze jeden podatek. Idź więc do sołtysa i wójta i podpisz się, żeby szkoła została ta sama, jaką jest teraz. — Macierz szkolna“.

В одній польській газеті, яку маю тут, читаємо таке: „Нема сумніву, що головна відповідальність за те, як виглядатимуть державні школи у східних воєводствах,

лежить на шкільних інспекторах,

з їх акції будуть ясні вислідки та висновки (Голос: Чи вислідки показала виленьська кураголія). „Вїйти та бурмістри — читаємо тут далі — і деякі інспектори та старости лякаються згадки про них в українських денниках і це стримує їх від виконування обовязку“. А обовязком ним є не допустити до українських шкіл, і про це навчають їх у пресі. Далі: „Остаточно всі теперішні прикрити інспекторів є нині нічим, — а на випадок кривди напевно найдемо людеї та способи, щобі за ними обстати“. (Голос: Що це за газета?) Це га-

Копто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграмм
«Діло» Львів.
Гол. Редактор приймає
від 12 год. передпол.
Рукописи не зберігаються.

В Америці 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 зр., Німеччині 750
марк., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. р.
Лувна 150 кр., Болгарії 750
зр., Австрії 750 зр. Зміна
адреси 1 зол.

до Адміністрації
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМРИКА
17 сот.

На переломі большевизму.

В Москві почався кілька днів тому Всесоюзний з'їзд Рад. На порядку денному вівдуть справи незначайно великої ваги, бо справа зміни конституції Союзу С. Р. Р. Намічена зміна буде вже третьою з черги. На символі початку заступала від 1917 р. конституція Російської Соціалістичної Федеративної Республіки, від липня 1918 р. ввійшла в життя дуже мало змінена конституція «Федерації оалянських національних республік» а від дня 30. грудня 1923 р. точніше від 1923 р. обов'язує по нинішній день вдруге змінену конституція «Союзу (Спільки) Радянських Соціалістичних Республік». Вже самі назви радянського Союзу являють характер тих змін; він був чисто політичний.

Теперішня зміна матиме не політичний а чисто економічний підклад. Вона напевно пройде на з'їзді, бо її підготовкою займалися найближчородніші з'їзди на протяжці цього останнього місяця. Вона була предметом нарад перш за все Найвищої революційної установи в то «Ради Праці та Оборони» («СТО»), а далі в спеціальних авторитетних у справах війни конституції 14-ї Всесоюзної конференції російської комуністичної Рад Праці та Оборони підготували конкретні законопроекти, партійна конференція їх переглянула та затвердила а через те можа їх уважити вже прийнятими. За Всесоюзним з'їздом Рад остане тільки формальна частина справи. Він їх згідно з конституцією проголосує і вони ввійдуть в життя.

Якж це зміни? — Згідно з конституцією СРСР не може бути приватного капіталу ні в торгівлі ні в промислі, бо і торгівля і промисел націоналізовані. Вправді були спроби «нену» а тепер «неолену» в торгівлі, але вони були так мовити протиконституційними засобами і мали перехідний характер. Всіх неприємні стрінула вже раз та б і майбутньому могла стрінути доля експропріації з боку держави. Теперішній з'їзд має саме таке широке право-конституційне підґрунтя для розвитку обновленого «нену», тоб-то поновленої нової економічної політики на полі торгівлі, промислу і що найважливіше земельних справ.

До промислу допускається закордонний і свій власний внутрішній приватний капітал. Приватні купці та промисловці дістануть законну охорону своїх купецьких і продукційних прав. Вони дістануть змогу переводити явно всякі фінансові і кредитові операції з усіма державними та кооперативними банками. Має наступити навіть частина денационалізації тих фабрик, що донині радляладо не урухомлені. Колишні власники мають одержати їх у послідання покищо на арендних правах під тою умовою, що їх урухомлять. Держава обіцяє їм на це кредити та звільнення від податків до того моменту, аж вони почнуть давати доходи.

Крім того намічено упривілеювати домашній т. зв. кустарний промисел і ремесло. На зрозумілій нам мові це значить повернути для того промислу і для ремесла всі права, якими вони користувалися перед комунізацією. Отже ремісники мають право удержувати термінаторів, челядників, мають право поширювати свої варстати та весті цілком капіталістичні варстати підприємства. Крім того кустарники дістануть змогу покористуватися цілим рядом податкових полегшень.

Та найважливішими будуть справи сільсько-господарського характеру. В зміненій конституції має бути законне умотивування розвитку чисто-капіталістичних відносин на селі. Законну охорону дістане «кулак». Він дістане законне право на дозвільний наем робітника, на удержання наймитів, на продовження понад норму робочого дня, а навіть на наем малодітних робітників до легкої праці. Деякі комуністичні теоретики так і називають що реформу «увакненням кулацтва», але ніші звать це право-забезпеченням заповалитого і засібного селянина. Слово «кулак» вони викладають зі своєї термінології. Як далеко ідуть вони вперед для сільського господарства, видно з того, що законпроект зобов'язує їх асекувати своїх наймитів тільки тоді, як їх є більше трьох у даному господарстві.

Вся проблема «кулака» товклася найдовше на всяких партійних і економічних з'їздах та конференціях.

І результатом усіх тих нарад були підсумки, проголошені устами Рикова в таких формулах:

«Безглуздя треба плакати думку про те, що економічне випродження села буде проходити шляхом одночасного одяорного, і планового зросту всіх 22-мільйонних селянських господарств. В умовах пильного товарообороту і добувбуржуйної, селянської економіки неможливо бігстрійний зріст для одних господарств, поїваляючи для других і шкідливий азистий або занапад для третіх. Тому розвиток сільського господарства яеминучо зв'язаний зі збільшенням наймитства в селі та з розвитком аренди землі». Опанувавши найважливіші основи національної економіки, закріпившись на її (колективних) чільних висотах, маючи в руках робітничий клас влади, і ми не страши- ми розв'язати буржуазних відносин на селі».

Прийшовши до такого пересвідчення, всі найвищі економічні та партійні інстанції стали на шлях широкорідо не тільки декретами, але і конституційно гарантованого обтурунтування «неолену» на всіх названих ділянках економічного життя. Намічена зміна конституції матиме безперечно переломове значіння для дальшого розвитку не тільки чисто економічного, але і культурно-політичного процесів, що нааріватимуть у нутрі СРСР. Ця зміна є дальшим етапом на шляху відступу перед офензивою капіталу. Для нас Українців ця зміна конституції має велике значіння через те, що вона дасть змогу на економічне і політичне відпородження українського селянства у прискореному темпі. А селянство в нинішніх часах це найбільша реальна сила, що може відродити нашо.

Проти террору.

Першою після Волошина в Білоруському Клібу, виглошен в соїні в привиду дискусії над бюджетом міністерства справедливости.

Виконає бюджету за 1924 р. визначено суму 61,134,112 зол., які виділено на міністерство справедливости та підчинені йому органи. На 1925 р. бюджетова комісія ухвалила на нямір справедливости суму 50 пром. більшу від попередньої, бо 91,921,076 зол. Хоча видатки міністерства справедливости вносять заледви 5 пром. загальної суми державних видатків, то все таки в порівнянні з господарським положенням держави, ці видатки розради і тою роляю, яку відіграє Польща в Європі, сува їм є перомірно висока і може садігати тілпки про політику уряду яку він ні в дотепер і яку залуває весті на будуче. Надмірно високі кредити на т. зв. нямір справедливости докажуот, що в країні дуже низький рівень культури, незгоди між суспільністю та урядом, дожазують існування тасяда в'язнених, які вичкують літати на т. зв. нямір справедливости пераз у невідповідності найвищим сагітарічум анюамом турмак, б дежкі з них підпадають мукам, катуванням і умирають від них або наслідком ведуть та голоду.

Побільшені кредити для міністерства справедливости будуть зрозумілі, коли їх ажемо зі ступенем спокою в державі. Рішуче стверджує, що від постанта польської держави по нинішній день то го спокою не було. А в останніх часах ми бачимо, що уряд вступив на шлях війни боротьби і то збройної з 21 ть мільйонних Білоруських і 8 мільйонних українських народом, у яких Польща викликає найбільше ненависть. А в Польщі білоруська влада садить все що не польське до тюрми. При тому часто катують населення заплізними поганим, буками, вирізають волосся з голови, витягають кліматичні нігті з пальців а навіть завдають страшний боти повоєних органам. Жертвами яких зручати владі С. Вігський, А. Ракевичий, Марія Кляш, Конрад, Кавригович, А. Войтович і інші. Останній А. Войтович вмер наслідком зручати в містечку Краже білоруського повіту. Немасаний мав 35 важких ран, при чому мав 6 аломаних ребер.

Справа масових арештів у Польщі є загально знаною. Досить взяти до рук першу ліпшу варшавську газету, а найдемо там відомості про масові арештування серед Білоруського і українського населення, про мнші банди, про дорозові суди, про звичайні судові процеси і т. д. Саме тепер відбуваються судові процеси проти Білорусини і Гродні та Віляні.

Колі йде мова про число в'язнів у Польщі, то в день 1. липня 1924 р. видосило воно 39,302; тепер наслідком розпашення поліції з її дикими репресіями, число в'язнів доходить до 50,000 осіб, в чому переважають політичні в'язні України та Білорусини, яких обвинувають за примування до незалежності, за організацію осейтної праці, за протидержавні агітації.

Імперіалістичні держави не мали перед війною такого великого числа в'язнів «саботажників» і тому тепер недостає в'язнів у цілій Польщі. Але влада радить собі в той спосіб, що пакує по 16 людей до одної кімнати, призначеної давно на одлу особу, або садить їх до підземель та пивнич. Наловлені агентами і поліцаями в'язні ведуть у тюрмах страше життя. Недостає прич, сімників, мила, білля, гарячої страви, а зате надмір бруду, наскодних, дише обходження з в'язнями, побіи в'язнів — ось які характеристичні прикмети польських тюрм. Ті невмиломо важкі обставини змушують арештованих чіпати голодівок, бо вони волюють вмерти наслідком самовольного тюрмової влади. В часі таких голодівок і в часі шучогого відживлювання вимерло багато людей у тюрмах Білостоку, Гродні, Львова і інших.

Факти биття в'язнів прикладами криві революверів мали місце у тюрмах влошавських, у львівських тюрмах є в'язні, яких в часі слідства мучив електричним током комісар Лабак.

Самі судові процедури від знич судів до дорозових відбуваються під присестю прокураторів і поліційних урядів. Найближчі до населення мирові суди обсаджен не правниками, але людьми, голова прикращає яких полгасє ва тому, що вони

Польсько-жидівська угода.

Конференція посла Райха з мін. Скиншкским.

Жидівська мрія є близька здійснення. Те, про що мріяла жидівська політика від відомих листопадних подій в р. 1918, до чого вони атхали, шоби якнайкорше, не тихцем, не авулково, але явно і славно наблизитися до державного жолоба, стає фактом довершеним.

Ще перед кількома днями все-сильний, брутално-ширий Ст. Грабскі вичитав «rater poster» жидівському капіталістові Лампертові на тему «антипанствового» відношення Жидів і їх зв'язків з «українською і білоруською опозицією», а вже два дні пізніше прихолоть відомості про конференцію пос. Райха з мін. Скиншкским для вирішення польсько-жидівських взаємин. Дивним дивом ініціатором польсько-жидівської угоди є ніхто інший, тільки тойже Ст. Грабскі та що переговори про угоду по відомостям сіоністичного «Нашого пішегльонду» ведуться вже від довшого часу. Таким чином Ст. Грабскі позирує свій ідеологічний і фактичний вплив також на польських Жидів.

Переговори узмістовлюються в отсих точках:

1) Припинення екстермінаційної політики у відношенні до жидівського населення на економічній ділянці;

2) Повна і фактична рівноправність жидівського населення на всіх

ділянках політичного, соціального і культурного життя і

3) заспокоєння культурних потреб жидівського населення.

Польська сторона бажала птягнути до переговорів відомого жидівського діяча Л. Вольфа, але посол Райх, бажачою виключно собі приписати успіхи, спротивився цьому. Переговори мусять бути ведені безпосередно і виключно з жидівським соймовим Клібуом, який єдиний є управлений виступати в імені жидівського населення в Польщі.

Що переговори ведуться, відомо нам було вже давніше. Виразником цього теплярняного настрою між Польками і Жидами є зміна фронту в жидівській пресі, головном у варшавській «Нашім Пішегльонді» і львівській «Холмі», що є власністю одної видавничої спілки й органами правду жидівського клубу (пос. Райха).

Не підлягає сумніву, що угода буде доведена до кінця, себ-то що Жиди вже не тайно, але явно і маніфестайно переймають на себе польську «культурну місію» на українській і білоруській національній території. Цей факт витворює нове положення, яке вимагає глибокої і передуманої застанови з нашого боку.

Пам'ятаймо: Рідна Школа — це на-родна фортеця, це певний зхист у добі лихоліття!

ДІЛО

виходить щоденно передполуднем

РЕДАКЦІЯ
і **АДМІНІСТРАЦІЯ:**
Львів, Ринок 10. II. пов.
Конто почт. підл. 143.322.
Адреса для телеграм:
Діло Львів.
Гол. Редактор приймає
від 1-3 год. передпол.
Рукописи не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в країні 4.20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7.50 зл., Німеччині 7.50
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. р.
мунія 150 лел, Болгарії 7.50
зл., Австрії 7.50 зл. Зима
альпесі 1 зол.

В справі оголо-
шень звертається
до Адміністрації.
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Противенство культур.

Польща і Росія взаємно себе притягають. Між ними нема глибокого противенства інтересів, а є тільки суперництво на полісах, що простягається між Польщею і Росією. І якраз те суперництво викликало боротьбу, спрощеновало війни, а війни довели до розвалу старої Річчосполитої. В як же зв'язкається суть польсько-російської боротьби?

В польській публіцистиці і публіцистичній історії здобув право громадянства видуманий і зручний зафіксований комунал, що корінь польсько-російського антагонізму, що суть польсько-російської боротьби, що напрохана пропасть спорів і сутичок має своє джерело в противенстві культур: східно-російської і західно-польської.

Ніщо не є більше далеке від правди, як ця видумка, як цей беззмістовний комунал, який поляки аж до абсурду оперують на всіх ривках Європи. Недавно померлий польський публіцист А. Холонескі в одній зі своїх брошур („Istota walki polsko-rosyjskiej“) висчерпуючо доказав, наскільки подібні твердження минаються з правдою.

Польсько-російська ворожнеча є дуже стара. Від XVI до XIX ст. Польща вела аж 16 воєн з Росією. Перший московський цар Іван III в роках 1499—1503 вступає на пограниччя Польщі і бере частину земель Оля Децині. Від того часу кожне польське покоління веде війну з Московією. Жигмонт Старий веде три війни. В четвертій з руду Смоленськ лишається за Московією. В п'ятій Іван Грізний здобуває Полоцьк, а шестій Стефан Баторій бере верх над Московією. За Жигмонта III, польський війська під проводом Жулдеского вступають в Москву. І нові Володислав IV, веде нову війну, на Яна Казимира припадає дві війни. Після „потопи“ Польща тратить рівномірність сил в користь Москви через велику українську революцію Богдана Хмельницького й активну боротьбу України проти Польщі. Україна спричинила декаденцію Польщі. З того часу Польща вже є тільки тією минулою величчю. Після „потопи“ Польщу розкладають всякі ратушкові конфедерації аж до її поділу.

Польсько-російський антагонізм мав і ліричні інтересами під назвою „вічного миру“. Але кожна „вічний мир“ („wieczysty pokój“), був нетрівкий. Ніколи не вдалося погодити інтересів Польщі з інтересами Росії, хоч були спроби помирнення і в XIX ст. Так Олександр I і Микола II, були польськими королями. Так конгресове польське королівство мало свої національні інституції: сойм, уряд, армію. В рр. 1860—1862 марг. Вельполюські за одним махом усунув 12-тисячну армію російського чиновництва, а Конгресівка одержала знову свій власний уряд. Замість згоди і співпраці, лунав серед поляків оклик: до зброї! — і „вічний мир“ топився.

стання не вибухали тоді, як було найгірше, але як було розмірно найбільше. Отже лишається противенство культур, про що вже згадувалося. Та прилезувати того поля ріжницям непереможно всебільність, значить завланими брехні історії в сучасності. Нпр. Жиди приймають культуру кожного народу, серед якого живуть, часто стоять в перших рядах засвоєної культури, а все таки вони асоци більше або менше зневажливі. Сьогодні в цілому світі, це виключаючи перетворюючої культурно до грунту всі народи, племена і раси Америки, лунавот антисемітські клічі. Франція і Італія, Англія і Німеччина мають культуру того самого похрою, а все таки вони століттями жили і живуть в різних антагонізмах. У великій світовій війні не боролися дві культури: східна і західна, тільки народи ріжних культур загальних і національних. Таким чином антисемітизм культур не творить ідиль між народами, ані їх ріжнородність не виключує однородних змагань. Ріжниця культур не була і не є теж причиною польсько-російської боротьби.

В польсько-російських взаєминах відбувався подвійний процес: притягання і відтучування. В одній з цих фраз наступав „вічний мир“ і співпраця, в другій боротьба і війна.

Довгий час у Польщі і Росії пертурбувала думка про потребу політичної унії, насильною приєднання Литви. Поляки не аважали твором виключенням, тільки частиною величчю праці. Перед наступними поколіннями було ще більше завдання: зєдинити в один державний організм Польщу, Русь (Україну і Білорусь), Литву і Москву — очевидно під супрематією Польщі. Останній з Ягайлонів радив віддати польський престол Іванові Грізному.

Кандидатом до польської корони був царевич Федір Іванович. Серед польської шляхти широкий вплив мав ідея „by sicial być Polak“ (яко Іагелло). Описав наступила трагікомедія Самовладів. Аж до Петра Великий утаєвдив самодержавство при допомозі в ах і д. Нїх зразків, менше або більше проривалися і Московщині польські впливи. Змагання зєдинити Польщу з Московією викликує в русофоба Бобжинського незвичайний полів: „powzięliemy śmiała myśl, żeby przyzwać na tron polski cara Iwana użręplę pierwiastek władzy, i kogo nam brakło, państwo Iwana utworzyć przystęp do cywilizacji i jej całą wielką przeciwnością zładzić“ — „Była to niewątpliwie najwłaściwa, najrozsądniejsza i najskuteczniejsza myśl z całego bezkrólewia!“ — заклочує Бобжинський зі смутком.

Російська культура ніколи не була в ріжкій боротьбі з польською. Встане згадайти, що в трьох перших десятиліттях XIX ст. Росія поширює польську культуру на областях непольських. В 1797 р. на Україні й Литві (Білорусі) повернено польський устрій публічного життя зі „сольніковою“ самоуправою, виборністю адміністрації й виборною суденіцтвом. Вилеський університет і кременецький лицей були організмами й розсадниками польської культури.

А все це доказує, що противенство культур не може становити чолової причини польсько-російських розходжень. Польсько-російський антагонізм плывє з інших джерел, а боротьба між Польщею і Росією ніколи не мала характеру культурного, тільки виключно політичного й. І підкладом є реальна суперечність інтересів. Є ще боротьба за державну область розросту, за терен поширювання, боротьба за Україну і Білорусь.

пакту, хоча, річ ясна, виходить із воєнім противного становища у шій справі. Штреземан досить різко критикував факт, що Німеччина до цього часу не одержала ноті міжнародної союзницької комісії, яка мала стерпнати прогріхи Німеччини щодо стану розброєння. Таке загавення є, на його думку, лише претекстом, щоби продовжувати дальше окупацію німецьких територій. Всі неготовності розброєння зводяться до дрібниць, які можна погодити при взаємній добрій волі, потрібній до порозуміння.

З питанням розброєння зв'язана справа гарантійного пакту, — в гарантійним пактом питання вступу Німеччини до Ліги Націй. Союзні держави хотять приневолити Німеччину формальними клявулями Ліги Націй, а щойно тоді почати дискусію про підстави гарантійного пакту. Німеччина спершу хоча одержати умовини, які дадуть їй заперуку, що вступ до Ліги Націй не є зверненням виключно проти неї. Цей думки Штреземан не висловив просто та безпосередньо, а обмежився на невизначеній заяві, що ніякий гарантійний пакт, який не повстане при співучасті Німеччини не може бути доцільною розважкою нинішнього європейського заплутого становища.

До цієї загальної заяви додав він ще дуже реальну увагу, що східні кордони, сумежі з Польщею, не прийме ніколи ніякий німецький уряд як остаточні. Такий стан є звичайним на кордоні Німеччини. Коли зважити, що такі самі заяви складає також польський уряд, певняючи, що ніколи не згодиться на порушення теперішніх своїх кордонів — то ясно, що союзникам, які хотять погодити двох непомірних сусідів мають ще важке завдання, як міністр республіки, що хоче у своїм експозе виблїти чорну постать свого нововибраного президента.

Остання промова Штреземана есенціональна тим, що вона стверджує фактичну одностуність усіх політичних напрямків німецької політики у тому болісному пункті, який вражає національну гордість кожного народу, переможеного не на те, щоби вимірити йому справедливість, а на те, щоби спинити його дальший розвиток у природних межах його сили. Німеччина не має наміру вирішувати свої долі силою — каже Штреземан. А одночасно він не додає того, що розуміють усі без пояснень, що зрєктись тієї сили у майбутньому не може ніякий нарід.

Звідкіля пічнется дискусія над гарантійним пактом при таких стани справі? — над цим долмаєт собі голову всі дипломати, що бажають мира, а не мають засобів змінити це раз географічної карти Європи.

По німецькім експозе.

Дипломатична мовчанка. — Справа окупації. — Гарантійний пакт і Ліга Націй. — Сумнівні східні кордони. — Роля сили.

Німецький міністр закордонних справ Штреземан мав нелеге завдання, коли виголошував останню програмову промову. По численних заявах німецького уряду, що вибір Гинденбурга не змінить напрямку догеперішньої закордонної політики, треба було торкнутись реальних актуальних питань і дати доказ: як Німеччина уявляє собі взаємини з найближчими сусідами і своїми дальшими опікунами.

Першою характеристичною рисою цієї промови була диплома-

тична мовчанка поо становище до Франції та Англії. Це становище ячифрується точниці, на думку Штреземана, виконанням плану Дожа. Навіть коли міністр закордонних справ кавав про справу окупування територій — він стравався не звертати свого жалю під безпосередню адресою держав, які зайняли ці території, а кавав про несправедливість мирного договору. Відомо, що Німеччина так само як Франція вжає окупацію Рейніцини з питанням гарантійного

Ked. czas. „Dilo“ w Lwowie, Pr. 359/25. W imieniu Rzeszpospolitej Polakij i Sad okregowy karny orzekl na wniosek Prokuratury przy tymte Sadzie, jako Iuzynal Prezowny we Lwowie, że jeżeli artykuł, umieszczony w czasopiśmie „Dilo“ Nr. 107 (10.482) z dnia 17.V. 1925. w tytułach pod tytułem 1) „Strzałki i strzałki między słowami“ a) przytacza podrywkowo... Nie je se gazetka, b) drugo...
Dzpp. Nr. 8. 1863. pod 2) uznal dokonana w dniu 16. maja 1925 r. konfiskate za usprawiedliwiona i zarządził zniszczenie całego nakładu wydal w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydal nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieszcil bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Nieczyn-

Чи Ви вже є членом Кооперативної „Рідна Школа“? Які ні, то ввійшіть негайно і одні уліл (пай) 5 зол. число улілів необмежене. Вписове 30 грошів. Заява приступлення можна одер-

ДІЛО

Виходить щоденно передполуднем

<p>РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: П'ясе, Ринок №. 14. пош. Копю почт. шад. 143.322. Адреса для телеграм: Діло Львів. Гол. Редактор приймає від 1-го год. передполд. Рукописи не зберігаються.</p>	<p>ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в країю 4.20 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голландії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7.50 зл., Німеччині 7.50 зл., Швейцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7.50 зл., Австрії 7.50 зл., Данії ланскр. 1 зол.</p>	<p>В справі оголошень звертатися до Адміністрації. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.</p>
---	--	--

Предмет торгу і дарунку.

Історія, якої завданням є подавати зміни й перемиїни, що заходять в громадянстві, систематизувати їх і освітлювати, доказує наглядно, що ніколи не було різних протилежностей між східною (російською) і західною (польською) культурою. На основі історичних даних можна доказувати якраз навпаки, а саме, що „extrema se trahunt“. Тільки в психічній площині від часу до часу виривали розкоління, вибухала боротьба за досвідання українських і білоруських земель. Оба противники не щадили Русинам (Україні) і Білорусинам) щедрих обіцянок, щоб тільки здобути і захопити українські і білоруські простори та щоби після кожного успіху зломити „святоточні“ умови.

Як згадано, спершу персональна унія з Литвою (Ягайло), а опісля державна унія (люблинська) наложила на Польщу обов'язок боротьби з Московією. Та такий же обов'язок боротьби з Польщею одержала й Москва, скоро тільки захопила частину українських і білоруських земель. Одне і в площині політичній польсько-російської боротьби були моменти взаємного притягання й відтравування, над якими домінував принцип поділу тих земель для легшого їх опанування і політичної, культурної та економічної нівелиції. Уже люблинська унія 1569 р., переведена під ключем „рівні з рівними, вільні з вільними“, завершлася насильним поділом українських земель. Королівськими декретами відірвано від литовсько-руської держави Волинь, Поділля і Київщину і приєднано ці землі до Корони. Руський елемент ослаблено поділом між дві держави: Польщу і Литву. Берестейська унія (впливна) 1596 р. була консервативною люблинської і мала на меті ще більше ослабити український народ.

Ідучи на знищення українського народу, польська політика не вагалася синяти щедрими обіцянками, гримаючи за спиною кривавий меч. Заїзним було би згадувати всі умови з Польщею, починаючи від „привілеїв“ Казимира Великого через умови з Богданом Хмельницьким, Іваном Виговським (Гадяцький трактат 1658 р.), гетьманами Руїни аж до „золотих“ повстанчих грамот і варшавської угоди Петлюри 1920 р.

Та нам цікавіше буде розглянути другу сторону медалі: відношення Москви до України й Білоруси в їх боротьбі з Польщею та згадати поодинокі доби не лише польсько-російського відтравування, але й притягання.

споріднених України і Білорусинів? Коли на початку XVI. ст. ки. Михайло Глинський підняв боротьбу за природну супротивність руського елементу в об'ятій польськими впливами Вел. Князівств Литовських, Москва не дала йому ніякої фактичної допомоги. Зовсім бай-дужно слухала Москва — як це заявив в своїй промові в Переяславі Богдан Хмельницький — „шестьлітнього облатання“ України про допомогу з московським „Земським Собором“ на ті „благанні“ кляв резолюцією того з'їзду, що „Черкаси не стерплять руки великого государя“. Але скоро тільки величка українська революція повела польську могутність до розвалу, цар Олексій Михайлович „заглянувся“ на „благання Черкасців“ (Українців) і прийняв їх під свою високу руку. Та за владаряння України при Москві треба було ще все так боротися, і замість пещилової боротьби, Москва продумує над тим, як би тільки приборати руську Україну, як би знищити її волюність, як би на неї наложити важке московське ярмо. В цьому напрямку розвивається все хитрість Москви. За те з Польщею поводитися Москва не лише в рукавичках, але в р. 1667 остентативно намікається над боротьбою українського народу за волю, заключуючи Андруський мир, яким роздерто живе тіло України. Андруська умова, ця кривава рана, дозго зятряться завдяки Москві на живій тілі України. Майже всі українські гетьмани, навіть малі дотепній Дем'ян Многогрішний, дорікають Москві за Андруський мир і рамигають його зрівняти. Але даремне.

В р. 1686 знову підтверджено Андруський трактат між Польщею і Московією. Гетьман Самійлович, що постійно накликував Москву зрестися спілки з Поляками проти Туреччини і єдинити Україну, після невдатного московсько-українського походу 1687 р., заплідорішній в його саботуванні, був тяжко покараний. Також вічні налягання гетьмана П. Дорошенка, щоби Москва обєднала обі роздерті України, не нахилили ніякого відгомону. Хвастівський полковник Семен Палій даремне звертася через Мазепу до Петра І, щоби той згодився на об'єднання Правобережної України з Лівобережжю. Петро відповів, що він не хоче входити в конфлікт з Польщею. І він не лише не входив, але в Августові П. заключив союз проти Шведів, зберігаючи андруський status quo щодо України.

Москва не лише ніколи не обстоювала інтересів України, але й робила все можливе, щоби утвердити панування польської шляхти на Правобережжі та знищити останки української державности на Лівобережжі. Найкращим доказом цього криваве здавлення Катериною

можновладства, Росія прийшла капіталізувати боротьбу українських мас, гарбачучи найкращі куски в поділів Польщі. На цьому не кінець. Імператор Олександр І, під впливом ки. Чаюринського довший час носився з думкою проєднати до Конфедерації Литви й Правобережжю Україну. Навіть російські революціонери відбували симпатії Полякам коштом українських земель, Декабристи (Вестужев-Рюмін) не лише — зрештою зовсім слушно — признавали незалежність Польщі, але віддавали польським революціонерам (Кржижаноскому і Гродзкому) також ті землі, які не є достаточною зрусифіковані (Городенщини, частину губерній Виленської, Мінської і Волинської). Сам Пестель заявив ки. Яблоновському в р. 1825, що декабристи після успішної революції відступать Полякам з українських земель, що тільки зможуть. Проєкт конституції Серіо-Соловєвича передбачував національні зібрання (установчі збори) в Москві, Варшаві, Рязі, Гельсінґфорсі, навіть в Іркутську, тільки не

в Києві. Українські землі в рахунок російських і польських революціонерів у найкрайшому разі були гас шифув, якщо російські революціонери не робили з них дарунку Польщі. Проєкт Вестужева-Рюміна з початку XIX. ст. віднісся революційна Москва в Рязі в р. 1921 з нешкідливим додатком арт. VII: „Польща має особив української, російської й білоруської національностей, що перебувають в Польщі, на підставі рівноправности національностей, всі права, які забезпечують вільний розвиток культури, мови й виконання релігійних обрядів. Особи української, російської й білоруської національностей в Польщі мають право, а межах внутрішнього законодавства, культивувати свою рідну мову, організувати свої школи, розвивати свою культуру й закладати з цією метою товариства й спілки“.

Як бачимо, Москва ніколи не обстоювала інтересів України, а українські землі були в неї постійно предметом торгу і дарунку, очевидно — для „вищих цілей“. Ф. Ф.

Кольоніяльна авантюра.

Поразка Еспанія у Мароку. — Абдуль-ель-Крім. — Суперництво держав — Внутрішні настрої Франції.

Мароканська війна світила в стадію, якою починається цікавити вся європейська політична думка, захврена можливими воєнними комплікаціями. Як дозго в Мароку війну вела Еспанія з т. зв. Ріфенцями, ці бої мали затяжно місцевий характер. Аж ось в осени минулого року почався повільний зворот у загальній ситуації. Дарма, що Еспанія вислала туди 100.000 армію, нападника, колюче племя, яке акулі не має більш 30.000 людей, привело до Еспанія покинути свою смугу.

З цього менту на перший плян виступає особа полководця африканських племен Абдуль-ель-Крима. Еспанська смуга на побережжі сукехемі з Гібральтаром, менша від французької, мала на меті не допустити Франції до Гібральтару й Англії до другого берегу проливу. Еспанську територію заселяли три різні африканські племена; серед них, найбільшу, між простором Цевту та Джебалу від заходу, і простором Меллі від сходу заселяють саме Ріфенці, найбільше врівнічне племя, що зосереджує довкола себе інші у війні проти Європеїців.

„Зли Абдуль-ель-Крім справився з Еспанцями, він ударив на французьку залозу. Хоча з Франції вислали пілмогу у війську та літаках і раніше вже пригтовлялись до цього напад, оборона проти Ріфенців не дала відвоюлятич успіхів. Для довільного ведення боїв Франузи мусили би зайняти територію покинуто Еспанцями. А хоча Еспанія не можуть подобатись успіхи Ріфенців, вона одночасно лякається, що Франція, вишловши переможець, не покине бршові еспанської колонії.

Тимчасом Абдуль-ель-Крім виявляє не лише стратегічний хист, але

султанів проти християн. В армії Абдуль-ель-Крима має бути чимало німецьких та російських офіцерів, а воєнні знаряддя має морем постачати англо-американське підприємство. Англія, кажуть, воле мати до діла з незалежною державою Ріфенців, під своїм протекторатом, ніж з поширеним впливом кольоніяльної Франції, яка сягне по Гібральтар.

Ця складна ситуація мала свіжо довести Францію та Еспанію до тайного договору, щоби спільними силами, сушено та морем, притиснути африканське племя. Внутрішнє становище Франції таке, що публична опіні сильно схильована подіями в Мароку. Крайне крило лівого флюку висловлює шораз частіше своє невдоволення тим, що уряд не каже повної правди, готов втягнути країну в авантюру на довшу мету, що коштуватиме чимало жертв у грошах та людях. Голова уряду Пенлеве заявив у свіжій промові, що тут діло не йде про кольоніяльну експанзію, а про необхідну оборону перед нападаючими і збереження кордонів, признаних Франції Версальським договором. А проте, хоча французькі військовики операціями в Мароку проводить така велика індивідуальність як ген. Ліоте, загально шанований як герой та письменник, трівожні голоси на адресу війни в таємній країні, де і війну треба вести таємно — не вгавають.

Вистане якнайменша невдача, щоби теперішній уряд захитався. Ось якими питаннями, зверненими на адресу уряду, зясуює один з редакторів французьких денників усю гостроту проблеми: „Висилаємо у Мароко пілмоги. Скільки людей є там? Скільки він буде треба, щоби виставити армію? Чи коли вона

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

<p>РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Польска, Ринок 10. Львів. Конто пошт. над. 143.322. Адреса для телеграм: Діло, Львів. Гол. Редактор: праймак Віл. — год. переподп. Рухоміца не звертається.</p>	<p>ПЕРЕДПЛАТА: Місячно вартує 4.20 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голландії, Бельгії 20 франків, Італії 7.50 зл., Німеччині 7.50 зл., Швейцарії 5 шв. франків, Чехословаччині 30 ч. зл., Румунії 1.50 лей, Болгарії 7.50 зл., Австрії 7.50 зл., Заліза вартує 1 зл.</p>	<p>В справі оголошень звертатися до Адміністрації. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 СОТ.</p>
---	--	---

На двох стільцях.

Російська політика постійно сиділа на двох стільцях. Починаючи від 1654 р. (Переяславський трактат), а кінчаючи рижський договір, Москва обдаровувала Україну повоєю великих слів і великих обіцянок, а собі залишала діла, які пішли часто всупереч прогнозам і сподіванням, асупереч інтересам українського народу. Висхідом для фактичного договору, який 1667 р. заключила в литовським містечку Андрусові царська Москва з шляхетською шляхою, договором, яким розв'язано Україну, відбувся без участі українських представників. На домагаючи українського уряду відповіли царські асистенти, що не личить допускати до наради і підписання там, де йде розмова між державами чи їх асистентами. Те саме повторилося в Рязі, де заключено договір не так між Польщею і Росією, як рація між Польщею і Україною. Та Україна виступала в Рязі тільки формально; фактично коштом українського й білоруського народу годилась в польських імперіалістах червона Москва. І тут радилась тільки державці, а підданці (Ю. Колюбакинський) виступали в ролі статистів.

Російська дипломатія в тут зробила відповідний жест. В хататно складенім арт. VII, на основі взаємности російська дипломатія забезпечила „особам української, російської й білоруської національности (в російських текстах: руської, української й белоруської національности) всі права, які забезпечують вільний розвиток культури, мови й виконання релігійних обрядів“. Тільки подумати: Україна, а радше, Росія трактатом забезпечує пів міль. Прляків в Україні культурно-освітні права й зобов'язує Польщу до забезпечення таких же прав для 7-ми міль. Українців, 3-ох міль. Білорусинів і яких 100 тисяч Росія під Польщею. Чи не подиву гідна пропорція населення та взаємних прав „на підставі рівноправности національности?“ Ця пропорція була ще досаднішою, коло уявило собі, що Україні й Білорусини під Польщею мають свою національну територію простором рівну польській, а Польки в Україні є нацією безтериторіальною. І для цієї безтериторіальної жменки у відношенні до населення Рад. України створено окремі (автономні) волости з польськими школами, польською урядовою мовою, навіть польським судом, на потреби цієї жменки відпущається значні кошти з українського державного скарбу, видається відповідна література (помічаємо тенденцію, яка для всіх є одним напрямком й однаковою вар-

тості) наділяється польських селян землею нарівні з українськими (т. н. Однзач Польща; на основі взаємности, „на підставі рівноправности національности“, нічого подібного не робить, і центральний московський уряд теж нічого не робить, щоб, що взаємність неекзактувати. Численні домагаючи в тому напрямку українських селян і робітників комісар законот. справ від унії Чічеріне час до часу забуває грибок цього, на яку польський уряд відповідає, що не дозволяє нікому висловлюватися у свої внутрішні справи. Тільки всього. А тимчасом життя українців і Білорусинів у Польщі кончить під таким пропором „рівноправности нації“, що є запереченням національних прав, не аступаючи вже про рівноправність.

З початком травня ц. р. відбувся в Харкові IX. всеукраїнський з'їзд рад. І знову після докладу висланих Москвою Каменеву українські депутати вказували на важке життя українців під Польщею. Виступав галатка, що деп. Гавриліч (Катеринославщина) висловлювався, щоб „тов. Каменев прийняв спору скавав, яких конкретних заходів таке життя союзний уряд проти Польщі, по трудящі цим цікавляться“. Деп. Берестейко (Київщина) говорив між іншим: „Селяне чекають на відповідь, коли вони під проводом радянської влади зб'ють своїм розбитим-селенським кулаком пуху у теперішніх керівників Польщі та Румунії“. Деп. Станіславський (селянин з Київщини) висловлював пропозицію, щоб уряд звернув увагу на випадки жорстокого вилучення польської шляхти над нашими братами — українськими робітниками й селянами.“

Одначе Каменев так не дав ніякої відповіді на запити депутатів у своїйому прайкневоім слові. Тільки прийняв додаткову резолюцію до докладу Каменева такого змісту:

„Звід ажже, що зростає господарсько-економічна та політична міра Союзу Радянських Республік, дає їм повну змогу життя більш активних та енергійних заходів до оборони наших братів, що перебувають під гнітом польських павів та лумувських бояр. Звід пвляє за потрібне рішуче поставити справу про повнення примусової румунської окупації Бессарабії та добитися від польського уряду точного додержання тих обов'язків, що до українського населення в білоруського на селення, примусово-залежних до складу Польщі областей (між іншим за згодою московського уряду. — Ред.), які вона взяла на себе з рижським договором“. Каменев промовчав виного українських депутатів, але за те в Меморі Чічеріна виступав Шліхтер, який

повні акцентував справедливості й правильності українських домагаць.

Так було в Харкові, де треба було відозвинути Україну, але ніші гасла поведення кілька днів пішли ще в Москві на загально-союзний з'їзд рад. Тут Чічеріні теж аупинився над хататин VII, аоткулом рижського трактату, з якого при використанні старого дипломатичного куншту побля деп. ініші висновки, як Шліхтер в Харкові. Вже не було тут мови про „більш активні й енергійні заходи“ супроти Польщі, тільки про серйозні заходи на мирній дорозі. І Чічеріні ствердив, що арт. VII. рижського трактату став у Польщі мертвою буквою, одначе божевільям було би з того приводу шукати сатиєфакції шляхом війни. Політика рад. унії є наскрізь мирна, позабавляя якікнебудь заборонч тенденції (розуміється, у відношенні до Польщі). Здійснення арт. VII. рижського трактату з боку Польщі є тісно зв'язане зі загальними польсько-радянськими взаємовідносинами. Постанови рижського трактату тим менше будуть виконані, чим більше будуть загострані відносини в Польщею. Як те толпання VII. арт. рижського договору з Польщею тим менше яскраве, чим більше будуть відносини між СРСР і Польщею.

В Польщі існують два напрямки: зв'язуючі і мирний. Перший хоче пошинути свої впливи на Румунію і Білорусію. Схід аж по Персію, другий (селяне і промисловці) порозуміння з СРСР. Очевидно, рос. політика витягає руки до цього другого, мирного напрямку. В комбінаціях радянської політики — як твердив Чічеріні — наявзання тріох нормальних відносин з Польщею займає одно з головних місць.

І Риков, голова центрального уряду, теж вказував на ненормальність відносин з Польщею, як в деякій мірі пояснюється тим, що національна політика Польків стоїть у відворотному відношенні до радянської політики. Бо на радянській границі Білоруси є польська Білорусь, а на границях Рад. України — польська Україна. Таке суєспіство викликає з боку гнетих національних меншостей симпатії до СРСР. Але, очевидно, радянські можновладці мусять нехтувати тими симпатіями „для вищих цілей“. Як колись, так і тепер інтереси України і Росії не йдуть по одній дорізі. Росія нехтує інтересами України в свою користь, нехтує просто тому, що ані одна пядь російської землі не стогне в чужинському ярмі. А те, що 7 міль. Українців і 3 міль. Білорусинів є виставлені на польські експерименти, так дуже не журить кремльських державців. Для них пречій існує VII. арт. рижського трактату, який буде тим менше яскраве толпаний польським урядом, чим кращими будуть взаємовідносини між Польщею і СРСР. (Заб-то фактично Росією).

Москва, як колись, так і тепер

Революція в Персії.

Газети принесли короткі відомості про те, що в Персії почалась революція. Та відомості ці досить туманні. З них можна зробити тільки один висновок, а то: революція має чисто комуністичний підклад і не обіймає всієї перської території, ані її столиці, а тільки територію перського Туркестану. Територію перського Туркестану займають ті самі племена, що в російському Туркестані, давній Хіві та Бухарі. Як відомо, з тих територій поставило телер кілька окремих республік. З великої частини Туркестану Хіві і Бухарі поставило між іншими і дві союзних їм, незалежних республік, а то Туркменська і Узбекська. Крім того є ще дві республіки, що повстали теж з давніх туркестанських територій, а які є автономними, та хочуть якби такі до складу російської федеративної республіки.

Населення перського Туркестану вже давно гравітувало до тих радянських республік, в яких їм політичними користувачами не тільки культурники, національнички, але й певними державно-політичними правими. В Персії туркестанські племена всього того не мали. Нічого дивного, що комуністичні агітатори та агонти могли легко позискати симпатії тамошнього населення та zorganizувати там комуністичний переворот.

Та в цій справі відіграла велику роллю ще одна обставина. Перелі відомої Персії була у відношенні чужих впливів розмежована на дві половини: російську та німецьку. По лінії переяла всі впливи в Персії Англія. Останніми часами большевики почали ті англійські впливи паралізувати всіма силами. Вони паралізували їх не тільки в Персії, але і в Афганістані. Перед війною Афганістан був буфорною державою між Англією (Інді) та Росією; в якій переважали англійські впливи. Нині в Афганістані англійських впливів цілком нема, весь Афганістан оланований всецільно чисто большевицькими впливами.

Щоби не допустити до того самого у Персії, Англія особливо сильно вела там боротьбу в большевиками. І ось саме результатом тої боротьби є революція туркестанських племен, що були під Пенсією.

Короткі газетні відомості подають, що революція там ачалась теж на стору руда zorganizована революційна влада перського Туркестану проголосила навіть прилучення до СРСР. Якщо це було б правда, то таке проголошення місєвий населення ажлеки й СРСР різномізначне з окупацією перського Туркестану червоною армією СРСР, яка по всім канонам комунізму обов'язані йти на допомогу революціонерам. Дійшло би отже таким чином до війни, в якій напевно взяла б участь і Англія.

Для війни є і причина чисто деполітичного характеру. Бо ось

Red. czas „Dilo“ we Lwowie. Pr. 371/25. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! 1. Sąd Złroky karny orzekł na wniosek Prokuratury w tymże Sądzie, jako Trybunał Prewoy we Lwowie, że treść artykułu, umieszczonego w czasopiśmie „Dilo“ Nr. 112 (10.482) z dnia 23.V. 1925. w artykułach pod tytułem „Nokonyk“ w ustępie pod tytułem: „Denunciacja“

wedługim i zarządził zniszczenie całego pakietu wydruków w tymże § 493 p. k. takaz dalszego gospodarowania tego pisma drukowego. Zarządca wydał nakaz odpowiedzialności redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieszczył bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierzawie stronie. Niemylimanie tego nakazu przeliczy sobie.

ДІЛО

виходить щоденно передполуднем

<p>РЕДАКЦІЯ І АДМИНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринков 10. II. пов. Корто почт. шад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло“ Львів. Гол. Редактор приймає для 1-2 год. передпол. Рукописи не зявстаються.</p>	<p>ПРЕДПЛАТА: Місячно в країні 420 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голландії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 750 зл., Німеччині 750 зл., Швейцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Ру- муліні 150 лей, Болгарії 750 зл., Австрії 750 зл., Зміна аннесу 1 зол.</p>	<p>В справі оголо- шень звертається до Адміністрації. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.</p>
---	--	---

„Вищі цілі“.

Всі знаки на небі і на землі вказують, що йде до стабілізації відносин в світі взагалі, а в Європі зокрема. Очевидно, стабілізація не слід розуміти як прикладну „згоду в родині“, як припинення розколювань між державами і народами, як ліквідацію всяких напружень і непорозумінь, тільки як відсутність воєнного конфлікту або активних революційних здвижень на якийсь довший протяз часу. Як твердять незвичайно передбачливі комуністичні теоретики і державні керівники СРСР, наступає стабілізація капіталу, а з нею й стабілізація відносин. Це ще не виключає війни і революції, але не зараз, не в найближчій будучині.

Війна, як шіста ratio вирішення політичних і економічних розбіжностей ще, не зникла, і тут не треба бути пророком, тільки тверезим політиком, який вміє і хоче дивитися дійсності прямо у вічі, треба бути тільки відкритою людиною, щоб побачити, що закріплювання теперішніх позицій, збудованих на несправедливості, неминує готувати Європі нову воєнну катастрофу. Один з найвидатніших політиків сучасної Європи — Беніто Муссоліні подає наступні слова в сенаті: „Навіть ви гадаєте, що війна 1914 року була справді останньою війною? Війна ще вперелі“. Одночасно найбільш досвідчений представник англійської демократії в своїй промові в палаті громад вказує між іншим: „Я з тривогою дивлюся на сучасний стан речей, Мені здається, що продовження чинишньої політики європейських урядів неминує несе нову катастрофу, нову війну“.

Існуючі трактати є впливом даної хвилі, наслідком „лободі“, який кожний день копає могилу, історія не знає вічних трактатів — як це доказує життя, як це стверджував минулого року в Женеві, а недавно в німецькій парламенті соціально-демократичний шіях Брайтшайд. Німецький міністр закордонних справ Штрессман заявив виразно: „Нема в Німеччині нікого, хто шіро міг би сказати, що границі, встановлені на сході всупереч постановам про самовизначення народу, могли би раз на все остати незмінними“. Ясно, що й існуючі трактати не довго вдержаться на поверхні життя.

Та теперішня доба є добою агриної підготовки до зустрічі наростаючих катастроф. Підготовлюються всі і вся, творять блокуи, шукають союзників. Найбільшу активність під шім оглядом проявляє англійська дипломатія. З початком цього року і в нас не бракувало людей, які свято вірили, що Чемберлен створить антибільшовицький блок, та які вважали, що нам слід рідитися по цей або по той бік греблі. В будівництві антибільшовицького блоку консервативна Англія проявила горячкову діяльність і... надаремне. Ніхто не хоче під теперішню

земан в своїм величчій експозе відповідає, що у всякій констелляції Німеччина продовжуватиме супроти СРСР співпрацю, започатковану рапальським договором. Стоючи на сторожі власних інтересів, Німеччина в ніякій випадку і в ніякій формі не зробить нічого такого, що у неможливого використання приязних німецько-радянських відносин. Також Муссоліні в своїй великій промові в сенаті зазначив користність знання радянського уряду. Він шіє й підкреслює спеласність цього кроку: „Тепер вже всі, навіть праїдники більшовизму мусять признати, що комуністичний експеримент потерпів повне фіаско. Не вважаю можливим, щоб Росія могла вернути до мілітарного й воєнного комунізму з р. 1921; радше гадаю, що ми повинні освоїтися з думкою про будучу Росію, яка буде великим краєм дрібних послідків, керованих партіями, що усвідомлюють собі konieczність розвитку і що рахуютья в новини умовами і потребами“.

До тогож слід додати, що навіть найбільш надійні антибільшовицькі з мелой антанті здали всі позиції і не пішли на приману Англії. Ніччч і Бенш ствердили, що ніколи не вступлять в ліній створення антибільшовицького блоку, бо — мовляв — такий план є неісторичний з огляду на те, що не існує комуністична небезпека.

Ось як всі і вся, будучи пересвідченими в неминуєности воєної катастрофи в будучині, в теперішній хвилі відмовляються від почести належати до антибільшовицького блоку і не хочуть визнавати духів війни.

І це є загальна передумова стабілізації. Годиться нам це все собі усвідомити, бо як кожний тверезий політик мусять прийняти konieczність воєної катастрофи в будучині, так мусять теж прийняти konieczність стабілізації до її підготовки, неминуєчї ти шї перед бурєю, яка не знати, як довго триватиме.

Загальна передумова стабілізації є теж передумовою польсько-радянського порозуміння, яке обіймає собою „вищі цілі“. Потребу польсько-радянського порозуміння не лише зазначував перед двома місяцями мін. Скішнєвіч, але ще виразніше Шідрєсльвій і тепер комісар закорд. справ Чічерін. Метою радянської політики — говорив він — є заключення трівкого порозуміння з Польщею, що можна в першу чергу осягнути оживленням господарських взаємин. Ніякий великий військовий напад на СРСР, не може бути здійснений без участі Польщі. Радянський уряд поробив вже заходи для оживлення господарських відносин з Польщею.

Та на цьому не кінчається порозуміння з Польщею. В Москві існують іще супроти Польщі далеко глибокі та складніші комбінації. У всесвітній політиці перешкоджається напором комуністичній й ідеології.

європейських держав нисується блок Франції, СРСР, Польщі і Японії проти Англії і Німеччини. В іншій комбінації СРСР фігурував би по стороні Німеччини. Як бачимо, то й тут між Польщею і Польщею відбувається процес притягання і відтравування. Та для нас важливіє є те, що крім господарсько-торговельного порозуміння допускається можливість політичної співпраці.

Для „вищих цілей“ Росія нехтує інтересами України й українського народу. Ці „вищі цілі“ Москві одуховлюють польську реакцію. Польсько-польська проблема — як зазначає „Слово польське“ — представляється дуже просто і не збуржує в Польщі вже ніяких сумнівів від найраїйшої правлі до соціалістів.

Розв'язка цієї проблеми представляється в простій формі: якщо Польща чує чужість і оборонний фронт супроти Німеччини, якнайкраще суєдєські відносини, а в будучині при снрня дивизій мовляв шіх навіть дозв'яз Росією.

Для такого союзу нема ніяких перепон, бо

„границі між Польщею і Росією устійливо радянським трактатом з 18. березня 1921, якого не накинєно Росії диктатом опобілки, але він є вислідом зпного порозуміння обох сторін, які ділали на

основі повної рівноправності. А що той трактат в чіім не зявстає жиючий інтерес Росії, тому не має чона причини до діляння в напрямі зміни польсько-російської границі, а яко воєні пієка польська радла не нааує, ій пожадати корієно польських земель“.

Ось де кінчується передумова стабілізації відносин на сході Європи, ось де існує база для польсько-російського порозуміння, яке було би підтвердженням і закріпленням рижського трактату так само, як колись андрєєвського. Але в теперішній хвилі відносини є лещо відмінні як були перед 250 літами. Державна Україна не замкається границями лівобічної Гетьманщини, але обіймає шірокі простори від Збруча до Дону. Тепер вже українських інтересів не вступає тонка верста козацької старшини, але шірокі освідомлені маси селян і робітників. Перед громадянами землі української, а особливо перед відповідальними політиками лежить завдання пильно і чуїно стежити „не quid res publica delinens cariat“. Цей обов'язок лежить на політиках по обох боках рижської смуги без огляду на партійні чи навіть світоглядові рїжніці. Пильно треба стежити за тим, щоб „вищі цілі“ Москви і Варшави не були діймаво заплачені найживотійнішими інтересами українського народу. Ф. Ф.

Зміцнене порозуміння чи розєднання?

Спільний текст. — Англійські сумніви. — 19 стаття. — Становище Німеччини і Франції. — Запрямчє перспєктив.

Справа загальноєвропейського гарантіїного пакту докоучється до безбаченого місяця. Текст французької ноти, яка має бути відповідю Німеччині, трохи задержався в Лондоні. Англійський уряд не прийняв його без застережень, а звернувся до Парижа за інформаціями щодо до деяких сумнівних пунктів. Така форма порозуміння є необхідна з огляду на те, що спершу оба уряди погодилися, щоб відповідь на німецькі пропозиції вийшла спільно та солідарно. Таке становище було наслідком зовсім арозумілого погляду, що Німеччина схоче використати ситуацію розвіжності думок між Лондоном, Парижем, Римом і Брюсселем.

Найбільша увага звернена на становище англійського уряду. Які сумніви має Чемберлен щодо тексту приготавленого Бріаном, про це інформую нас англійська преса. Дейлі Телеграф каже, що англ. уряд домагається розяснення в трьох пунктах. Всі ці пункти кружляють довкола нешасної 10-ої статті „пакту“, доданого до Версальського договору, якою союзні держави хотіли оминуть можливі ітернаціональні конфлікти на ґрунті самого договору. Виявляється, що тепер вони самі найбільше спелачуються шодо її інтерпретації. Ця стаття така: „Ліга Націй може, вряди-годи, запрохати членів Ліги, щоб вони зайнялись новим розгляденням договорів, яких не можна прикласти (apply cables), а також міжнародними ситуаціями, яких удержання може збавити“.

справи Шлеска та Данціга, а це знова стане прецедєсом для нових спроб реалізувати Версальського договору. Англія стоїть на раціональній становищі, що гарантіїний пакт пати великих держав є завдалегідь зовсім недоцільним, якщо саме нішіні умовини спелачиття держав сполучують їх до шораз більшої ворожечі. З другого боку Англія не хоче своїм підписом брати ніяких ширших зобов'язань як оборони західних границь, миру на Рейні, перед можливим німецьким наступом.

Французька преса покликується на свіжє рішення англійського юрисконсульта Фінлея, в справі ревізії договору між Болівією та Чілі, де сказано, що згідно в 19 статтю „пакту“ нове розглядення кордонів можливе лише за згодою обох, чи більше сторін, себ-то двозгідно. Польща повторяє за Францією „таїнственну“ формулу, що всі можливі умови в Німеччаню не можуть зміновати нині існуючого стану, зпнореного та затверженого Версальським договором.

Виринє дуже проста питання: коли так стоїть справа, який-же глудз вступає Німеччині до Ліги і навіщо взагалі всі ці мирові гарантіїні пакти, коли географічна карта Європи визначена у Версалю є здійсненним ідеалом, ненарушним у своїй святості? Такі запити мусять ставити собі нішком англійський уряд, який зривувати необхідний виправлення помилок натворених у переможній запаї на мировій конференції у Парижі. У нинішній стадії

ДІЛО

виходить щоденно передполуднем

РЕДАКЦІЯ І АДМИНІСТРАЦІЯ:
 Львів, Ринок 10, II, пов.
 Конто почт. шл. 143.322.
 Адреса для телеграмм: "Діло" Львів.
 Голов. Редактор приймає під 1-а год. передпол. Рукописи не повертаються.

ПЕРЕДПЛАТА:
 Місячно в країні 4-20 за за границею:
 В Америці 1 дол. Франції, Голландії, Бельгії 20 фр. Фін. Італії 7-50 ал. Німеччині 7-50 ал. Швейцарії 5 шв. фр. Чехословаччині 40 ч. к. Румунія 150 лей, Болгарії 7-50 ал. Австрії 7-50 шл. Зміню адреси 1 год.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА
 ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Датани й Авірони.

Жидівську політику в Польщі опанували Датани й Авірони. Ті самі, що на пустині перебували в колібах, живилися манною, що втратили віру в свого жидівського Бога і почали поклонятися золотому тельцеві. Вони шукали нових богів, які негайно дали їм всі роскоші життя. І тому поприкази пророка і глумилися в Його слід, і кидали в нього камінням. Вони насильно загартували владу і — склослюючи низьким матеріальним інстинктам невібагливою й неперобливою черні, стали її привідцями і володарями.

Ті самі Датани й Авірони, які ще донедавна скривалися в задухах політичного життя, сьогодні, на пустині жидівської дійсності, наступляють своїми недавніми принципами, мудрістю нових богів, поклоняються тельцеві польської політики в надії манни в небі. Одnocześnie кидають боки камінням в того, в кім шанували свого ідеолога, провідника, який перепиняє їм добутий то корита.

Нинішні розходження в офіційній жидівській політиці не є бурєю в шкяній воді. Вони глибоко сягають в принципів основні, входять в суть політичного світогляду, пересторбють платформу, на якій досі — широко чи фальшиво — спиралася жидівська політика.

Нинішній справжній чи може вручно маскований розквіт в жидівським соймовім клубі коринтиться в ріжничі світоглядів галицьких і конгресових, "польських" і "російських" Жидів. Перші з них унаслідили всі прикмети польських Жидів, так чи інакше запрягаючись в службу польській шляхті. В кожній хвилі, навіть проповідуючи найгострішу опозицію, вони постійно вижидали квяка

дів наука революції, дого вони мусили переконуватися, що в багатьох питаннях голос мусить мати не лише держава, але й народи, серед яких і з якими Жиди приходиться жити.

З цих двох світоглядів вистають і дві тактики жидівства в Польщі. Тоді, як "польські" Жиди в Галичці прищовлюють тактику тонка передуманих вихальців і обертася, "російські" Жиди проявляють більшу безпосередність і ширість. "Польські" Жиди, вже не шляхотські "Мошки", але, модерні, сіючі в вибухон світової війни на мурах міста побажали Полькам злобуття неважливої Польщі, а Українцям незалежної України. Це платонівське побажання не переминило їм все таки з одного боку заслужити собі велике довіря австрійської держави, а з другого — якнайкорше на всякий випадок видіти російську мову і перейти на себе "російську" культурну місію. В часі листопадового перевороту Жиди проголосили "нейтральність" в польсько-українській війні, але це не переминило їм перед вирішенням справи Сх. Галиччині взяти участь у виборах до польського сойму і загартати 10 українських мандатів. Загартавши їх і ведучи наскрив егоїстичну жидівську політику, це знову не переминяє їм при помочі тих неправно загартаних мандатів вступити на шлях угоди зі вшекпольською державою.

ною коїцацією. Таким чином в п'янішнік "малопольських" сіючі в вибухон піддали ославлені шляхотські "Мошки".

"Російські" Жиди на польській території авбільшого стояли на принципі повою становищі. В часі війни вони в більшості обстоювали польської конституції, а після створення польської держави обстоюються не на її форму і не на її силу, а на її суть. Вони, в добі права нації, мусили прийти до пересадчення, що Польща не є польською національною державою, але державою національністю, що Жиди в своїй політиці мусить найти спільний знаменник між тим, що слід віддати "жесареві", а що Богові. Ствердження факту, що Польща як держава у нинішньому своїм вигляді є державою націоналістичною, було основною створення спільного виборчого блоку національних меншостей. Ініціатором, керівником й ідеологом того блоку був пос. Грінбаум.

в Україні питання про те, що буде в цією республікою, чи не почнеється розподіл України на окремі республіки й чи не буде утворено замість єдиної країни, кілька республік, які між собою не будуть звязані й можливою розв'язують. Але побілично-саянськый уряд мусить з цією рішучістю підкреслити, що національне питання розв'язується у нас тим шляхом, який показав і залишив нам проволар всевітньої революції г. Ленін. Нем доводиться розв'язувати це питання, йлучи тим шляхом, який тільки один є певним для того, щоб підняти мідь окремої нації, збільшити творчість, піднести вище її роботу, й прилучити до купи в роботі наших республік. Ми, йлучи тим шляхом, утворили менші організації, виділили райони, села, окремі сілраці там, де є окремі національні меншости. Це треба було робити, щоб допомогти більш відсталім групам населення піднести свою свідомість на найбільшу височину, щоб давати господарську допомогу тим працюючим також, як цається вона кожному Українцеві та кожному Росіянину. У нас різні всі нації і кожна нація може йти шляхом свого національного розвитку. Ми не мусимо й не можемо пригнічувати національні меншости, щоб забезпечити панування якої-небудь одної, хоч би найбільшої нації.

Ми проводимо тепер українізацію, але поруч з нею проводимо навчання польського, єврейського, німецького, болгарського й наших народів, що перебувають в межах Української Республіки. Це ми робимо й будемо робити й на далі, і кожний трудящій, що бажає говорити своєю рідною мовою й в складі своєї нації йти шляхам свого розвитку та будувати своєю життя, зможе при нашій допомозі це одержати. Наші сусіди, Поляки та Румуни, пригнічують всі національності, що знаходяться в їх межах. Нам нева чого турбуватися, бо ми на ділі проводитимемо ту національну політику, яка поширює вплив трудового люду на всі національні меншости і допомагає їм йти ного в ногу а більш свідомою частиною наших робітників та селян. Українізація, що пров'язалася протягом минулого року, дала значні наслідки.

Проте ті бажання, що висловлювалися на всіх попередніх з'їздах та конференціях, не шільком виконані й не шільком сп'яздалися, бо українська інтелігенція ще й досі не прилучилася до нашої роботи, зокрема пригадаю академіка Грушевського. Ця інтелігенція можливо гребує і не може допомогати нам в нашому будівництві. Шож, ми це почекаємо, чи не подумают вони, чи не виншачуть тих стежок, які би могли прилучити їх до

Положення на Вел. Україні.

Промова голови Раднаркому УСРР Чубаря, виголошена на IX. Всеукраїнському З'їзді Рад.

Бажаючі познайомити наших шан. читачів зі сучасним положенням на Вел. Україні, а головю з політичними та господарськими відносинами, передруковуємо промову-звіт голови радянського уряду на Україні Чубаря, очевидно з деякими пропускками, які ячого не вносять до освітлення того положення. — Ред.

Національні відносини.

Головне завдання радянської влади, це підняття господарства, зміцнення спілки пролетаріату та селянства, зміцнення всіх галузей нашої радянської роботи, — доводилось нам виконувати в умовах тяжких, в умовах ще не залічених ран, які нам нанесено було попередніми часами горожанської пілнн, труби, недороду та инш, коли треба було не тільки розв'язувати господарські питання, а й полагоджувати инші наші неувязки й насамперед вживати заходів щодо задоволення національних вимог всіх инших національних меншостей. В своїй роботі ми повинні

були всі наші зусилля направляти так, щобі суперечки національних окремих груп населення не перешкождали в нашій роботі, а навпаки кожна національна меншість мзла змогу задовольнати свої потреби так, як вона того хоче і шільком домоглася робітникам та селянам в цілому, виконуючи свої чергові завдання. Розв'язуючи це питання, наш уряд пішов на зустріч бажанню молдавського населення, утворивши Молдавську Автономну Соціалістичну Радянську Республіку.

Ми знаємо, утворення цієї республіки викликало де в кого навіть

Другі — це люде принципу, виховані в твердій школі деспотичного царату, гонені й переслідувані, загартовані в боротьбі, здатні до посвяти і саможертви з промінаючих користей. І вони були теж "піонірами" російської культури на неросійських землях, та те "піонірство" мало зовсім инший характер. Тоді, як піонірство "польських" Жидів йшло під ріжними стеганцями від станківського консерватизму (пос. Штайнгауз) через поступовий лібералізм (проф. Ашкеназе) і соціал-патріотизм (Діаманд і Ліберман) до лівого соціалізму (Фелікс Кон), піонірство російських Жидів йшло виключно під ліберальними й революційними прапорами. До того ж велика революція на європейському Сході переконала "російських" Жидів, що не вистарчає йти

Red. czas. "Dilo" we Lwowie. Pr. 392/25. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sad okregowy karzy orzekl na wniosek Prokuratury przy tymże Sadzie, jako Trybunal Prezowy we Lwowie, ze treść artykuln, umieszczonego w czasopiśmie "Dilo" Nr. 117 (10.482) z dnia 30.V. 1925. w artykulach pod tytułem: 1) „Wyżzeci cily” od słow: selan i zanedbanaj obowazok... a Po mojomy zawieraja zamianowa zbrodni z § 65 a) ustawy karnej pod 1) i 2) uznał dokonana w dniu 29. maja 1925 roku kłofskate za uszrawedniczone i zaradzajl zniszczenie całego nakladu wydaw w wysł § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarządca wydal...

Контр пошт. шл. 143.322
Адреса для телеграмм
„Діло“ Львів.
Гол. Редактор приймає
піз. — 2 год. передпол.
Руконісіла не звертається.

В Америці 1 дол. Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 ал., Нідерландів 750
ал., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к. Ру-
муній 160 лей, Болгарії 750
ал., Австрії 750 шл. Залиша
адреси 1 арл.

до Адміністрації
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Датани й Авірони.

Жидівську політику в Польщі організували Датани й Авірони. Ті са-мі, що на пустині перебували в ка-либах, живилися маниною, що втра-тили віру в свого жидівського Бога і почали поклонятися золотому тель-цу. Вони шукали нових богів, які негайно дали б їм всі розкоші жи-ття. І тому поприкали пророка і глу-милися з його слів, і кидали в нього камінням. Вони насильно загору-нули владу і — склбили юстицію між-ним матеріальним істинним не-вблагливі і неперобрливі чевні, стали її привіліціями і володарями.

Ті самі Датани й Авірони, які ще донедавна скривалися в заульках політичного життя, сьогодні, на пу-стині жидівської дієвості, нехтують своїми недавніми принципами, шукають нових богів, поклоняють-ся тельцеві польської політики в на-дій манди з неба. Одночасно киде-ють вони каміння в того, в кім шанували свого Ідеолога, провід-ника, який перепиняє їм добути-ся до корита.

Нинішні розкошення в офіційній жидівській політиці не є бурєю в шкяній волі. Вони глибоко сяга-ють в принципів основі, входять в суть політичного світогляду, пе-ретворюють платформу, на якій досі — ширю чи фальшиво — спі-ралася жидівська політика.

Нинішній справжній чи може влучно маскований розквіт в жидів-ській соймовім класі кориняться в ріжничі світоглядів галицьких і контрессоних, „польських“ і „ро-сійських“ Жидів. Перші з них уна-слідили всі прикмети польських Жи-дів, так чи інакше запрягаються в службу польській шляхті. В кожній хвилі, навіть проповідуючи найго-ршішу опозицію, вони постійно викидали кивка

дів наука революції, довго вони мусили переконуватися, що в бага-тьох питаннях голос мусить мати не лише держава, але й народи, серед яких і з якими Жиди прих-одяться жити.

З цих двох світоглядів випраста-ють і дві тактики жидівства в Польщі. Тоні, як „польські“ Жиди в Галичині приповсютують тактику тонко передуманих виходів і „об-ертасів“, „російські“ Жиди прояв-ляють більшу безсердечність і ширість. „Польські“ Жиди, вже не шляхотські „Мошки“, але „модер-ні“ слоніси з вибухом світової вій-ни на мурях міста побажали Поль-кам зловубу незалежної Польщі, а Українцям незалежної України. Це платонівське побажання не пе-релинило їм все такі в одного до-ку заслужити собі велике довіря вострійської держави, а в друго-го якнайскорше на всякий випадок звичити російську мову і переїнчи-ти на себе „російську культур-ну місію“. В час листопадового перевороту Жиди проголосили „не-тральність“ в польсько-українській війні, але це не перепинило їм пе-ред вирішенням справи Сх. Галичи-ни взяти участь в виборках до поль-ського сейму — і загарбати Заукра-їнських мандатів. Загарбавши їх, ведучи наскрізь егоїстичну жидів-ську політику, це знову не переїн-чяє їм при помочі тих неправих за-гарбаних мандатів вступити на шлях угоди зі шкєпольською держав-

ною концерацією. Таким чином з ни-щених „миліпольських“ сілостів знову випали ославлені шляхотські „Мошки“.

„Російські“ Жиди на польській те-риторії здебільшого стояли на прийді і по во му становищі. В часі війни вони в більшості обсто-ювали польські постулати, а після створення польської держави орле-нтується на її форму і не на її силу, а на її суть. Вони, в добі права нації, мусили прийти до пересвідчен-ня, що Польща не є польською на-ціональною державою, але державою національності, що Жиди в своїй політиці мусять знайти спільний зна-менник між тим, що слід віддати „цесареві“, а що Богові. Стверже-ня факту, що Польща як держава у цивільному своїм вигляді є державою національності, було основою створення спільного ви-борчого блоку національних мен-шостей. Ініціатором, керівником і Ідеологом того блоку був пос. Грінбав.

в Україні питання про те, що буде з цією республікою, чи не почнеться розподіл України на окремі республіки й чи не буде утворено замість єдиної країни, кілька республік, які між собою не будуть пов'язані й можливо пору-вуватимуть. Але робітничо-селян-ський уряд мусить в цілому рішучістю підкреслити, що національне пи-тання розв'язується у нас тим шля-хом, який показав і залишив нам проволар всевітньої революції т. Ленін. Нам доводиться розв'язувати це питання, Ідучи тим шляхом, який тільки один є певний для того, щоб підняти міць окремої нації, збільшити творчість, піднести вище її роботу, й прилучити до купи в роботі наших республік, Ми, Ідучи тим шляхом, утворили менші організації, виділили райони, села, окремі сільради там, де є окремі національні меншости. Це треба було робити, щоб допомогти більш відсталім групам насе-лення піднести свою свідомість на найбільшу височину, щоб дати господарську допомогу цим працю-ючим також, як дається вона ко-жному Українцеві та кожному Росія-нину. У нас рішні всі нації і кож-на нація може йти шляхом свого національного розви-тку. Ми не мусимо й не можемо прилучувати національні меншости, щоб забезпечити панування якої-небудь одної, хоч би найбільшої нації.

Ми проводимо тепер у-кращізацію, але поруч з цим проводимо навчання польсько-го, єврейського, німець-кого, болгарського й інших народів, що перебувають в межах Української Республіки. Це ми робимо й будемо робити й на-далі і кожний трудящий, що ба-жеє говорити своєю рідною мовою і в складі своєї нації йти шляхами свого розвитку та будувати сво-го життя, зможе при нашій допомозі не одержати. Наші сусіди, Поляки та Румуни, при-лучують всі національ-ности, що знаходяться в їх межах. Нам нема чого турбуватися, бо ми на ділі про-водимо ту національну політику, яка поширює вплив трудового лю-ду на всі національні меншости і допомагає їм йти ного в ногу з більш свідомою частиною наших робітників та селян. Українізація, що провадилася протягом минулого року, дала значні наслідки.

Проте ті бажання, що висловлю-валися на всіх попередніх з'їздах та конференціях, не цілком вико-нані і не цілком справдилися, бо українська інтелігенція ще й досі не прилучилася до наших робіт, зокрема пригадаю академіка Гру-шевського. Ця інтелігенція можли-во гребує і не хоче допомагати нам в нашому будівництві. Щож, ми ще почекаємо, чи не подумави вони, чи не вишукать тих сте-жок, які би могли прилучити їх до наших робіт. Чи будуть вони на-дали кінсноти у союзі, так званій, науковій роботі й мнати те, що діється зараз творчою Радянською влади, творчістю робітників і селян. Нам нема чого їм прилучувати таких людей. Ми гадаємо, що нам вдасть-ся до деякої міри використувати

Положення на Вел. Україні.

Промова голови Раднаркому УСРР Чубаря, виголошена на ІХ. Всукраїнському З'їзді Рад.

Бажачи розналомити наших іди, читаєте зі сучасним по-ложєнням на Вел. Україні, а головні з політичними та господарськими відносинами, передруковуємо промову з'їзду голови радянського уряду на Україні Чубаря, очевидно з деякими пропусками, які ні-чого не вносять до об'яснення того положєння. — Ред.

І. Національні відносини.

Головне завдання радянської вла-ди, це підвищення господарства, звільнення спілки пролетаріату та селянства, звільнення всіх галузей нашої радянської роботи, — оволо-дилось нам виконувати в умовах тяжких, в умовах ще не валичених ран, які нам нанесли було поперед-німи часами горожанської війни, посухи, недороду та нищ, коли треба було не тільки розв'язувати господарські питання, а й полага-джувати інші наші неув'язки й на-самперед вживати заходів щодо задоволення національних вимог всіх інших національних меншо-стей. В своїй роботі ми повинні

були всі наші зусилля направляти так, щобіи суперечки національних окремих груп населення не пере-шкоджали в наші роботи, а на-паки кожна національна меншість мала змогу задовольняти свої по-треби так, як вона того хоче і ціл-ком допомогала робітникам та се-лянам в цілому, виконуючи свої чергові завдання. Розв'язуючи це питання, наш уряд пішов на зу-стріч бажанню молдавського на-селення, утворивши Молдавську Ав-тономуу Соціалістичну Радянську Республіку.

Ми внаслідку, утворення цієї респу-блики викликало де в кого навіть

Другі — це люде принципу, ви-ховані в твердій школі дисципліно-го царату, гонені й переслідувані, вагартовані в боротьбі, здатні до посвяти і саможертви з промінно-чих користей. І вони були теж „пі-нірами“ російської культури на не-російських землях, та те „піонір-ство“ маю зовсім інший характер. Тоді, як іонірство „польських“ Жидів йшло під ріжними стеганим від станчиківського консерватизму (пос. Штайнгауз) через поступову й лібералізм (проф. Ашкеназе) і со-ціал-патріотизм (Діаманд і Лібер-ман) до лівого соціалізму (Фелікс Кон), піонірство російських Жидів йшло виключно під ліберальними і революційними прапорами. До то-гож велика революція на європей-ському Сході переконала „росій-ських“ Жидів, що не вистарчає йти по лінії найменшого опору; що мало є держати ці сильніші; що наступають хвили, коли утвер-джена сила мовить, що питання є більше складне, як то можна со-бі з першого погляду уявити. До-дого коштувала „російських“ Жи-

Red. slav. „Dilo“ we Lwowie, Pr. 392/25. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej i Sądu otwartego kamr orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, jako Trybunał Prezydenta we Lwowie, że treść artykułu, umieszczonego w czasopiśmie „Dilo“ Nr. 117 (10.482) z dnia 30.V. 1925. w artykule setan i tytułem: 1) „Wyżzeci cily“ od słów: setan i tytułowi... do końca artykułu. 2) „Medola ukrainskoj halyckoj wijskowej emigracji w CzS.R. między słowami: a) w Prazi... a) Tych obywateli... c) derzawa grynaj... a) Zabardoni ukraiński, d) i p... e) i... f) haldnym dokazem, e) ucsadzi... a) bo:orbi, f) bromafan Ukraińcy... a) Pręczyła cicho, g) yżacznie rozwiszany... a) oprymaj'sia bez, h) zanedbanaj obowiazok... a) Po mojomu zawiera znamiona zbrodni z § 65 a) ustawy karnej pod 1) i 2) uznal dokonana w dniu 29. maja 1925 roku konfiskate za usprawiedliwiona i zarządzil zniszczenie całego nakładu wydaj w myśl § 493 p. k. zakaz dawzego rozporządzenia tego plama drukowego. Zarazem wydal nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie oabiezeczenia mieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszym stronicie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą odpowiedzialność przewidzianą w § 21. ust. 1. druk. z 17. grudnia 1863. Dz. p. Nr. o dx 1803 t. i. zaszczedze za przekroczenie na grzywnę do 20 zł. p. Lwów dnia 30. maja 1925 t. Chwel

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

<p>РЕДАКЦІЯ І АДМИНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 19. II. пош. Контр. пошт. біла 143.322. Адреса для телеграм: "Шпо" Львів. Гол. Редактор приймає від 1-2 год. передпод. Рукописів не звертається.</p>	<p>ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4.20 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол. Франції, Голландії, Бельгії 20 фр. Швейцарії 7.50 шв. фр. Італії 7.50 ит. Німеччині 7.50 зл. Шпаниї 5 шп. фр. Чехословаччині 30 ч. р. Румунії 150 лей. Польщі 7.50 зл. Австрії 7.50 зл. Зміна адреси 1.50 зл.</p>	<p>В справі оголошень звертається до Адміністрації. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.</p>
---	--	--

Українська Громадо!

Щогорічні Зелень Свята дні Українського Інваліда! Українське Краєве Товариство Опіки над Інвалідами у Львові (вул. Руська ч. 3) звертається вже не перший раз до Твоєї жертвості! Концепція і журба за найкращих синів змушує Товариство до цього.

Місячно потреба около 3.000 зол. на протези (штучні ноги), на сталі місячні пенсії для найбідніших калік, на грошові підмоги, на удержання Дому Інвалідів, на науку ремесла, на лічення, на операції, на оплату шпиталів...

Уже п'ятий рік тяжить на наших плечах цей важкий тягар. Не був би він такій тяжкий, як би кожний громадянин, уже не зобов'язку, а з милосердя, дав одного сотика на Інваліда! Учинить це з нагоди щогорічних Зелень Свята. За себе, за свого рідню зложити жертву на наших Інвалідів! Громада великий чоловік! Громада по нитці, бідному сорочка!

Три воеводства дали дозвіл на переведення публичної збірки жертв. Львів Ч. 11454, Станіславів 6547, Тернопіль 6974/Пр/25.

Нехай ніхто не відтягнеться від обов'язку на ту патріотичну й гуманітарну ціль! — Зложити комітет, перевести збірку, пришліть її у Львів! Сім соток калік жде нетерпеливо на цей народний дар.

Головна Рада У. К. Т. О. Н. І. у Львові.

„Реальні“ політики.

Жидівські Датани й Авірони поспіли поразку в соїм в справі монопольних концесій. І то в розгари польсько-жидівських угодних переговорів. „Визволене“ на спілку з правницею, не зважаючи на обструкційний спротив жидівського класу, переперло віддання жидівським внесень про відкликання президентського розпорядку в справі реалізації концесій. Таким чином до 14 днів повинен повстати виконавчий розпорядок уряду до ложневого розпорядку президента республіки. В наслідок цього наступить ревізія монопольних концесій в той спосіб, що дотеперішні їх посідачі мусять уступити всім інвалідам. Коли мати на увазі, що на 70 тисяч концесій майже половина (30 тисяч) знаходиться в руках жидівських незасібних родич, що продаж монопольних продуктів була їх єдиною основою існування, то здійснення ложневого розпорядку президента потягне за собою помітний соціальний переворот. Тому й не диво, що оборона жидівського класу була така зовучлива, що вона супровожалася технічною обструкцією і почувтням розчарування проїнятими вигуками: „Ось польсько-жидівська угода!“, „Облуда“. „Пощо спрваджується гостелі зі заграниці?“ і г. и.

на шляху переговорів, а з другого боку зводив справу угодних уступок супроти Жидів до тімшані. Знову жидівські „реальні“ політики вважали монопольні концесії вихідною точкою польсько-жидівських переговорів і шляхом відкидання президентського розпорядку думали досягнути задаток на добрий вислід угоди. Вся гра умістлювалася в тому, хто кого виснажить? У висліді уряд при допомозі „Визволеня“ й жидівської правниці викладав жидівським „реальним“ політикам, які своїм виборцям піднесуть тепер перший урядовий „дарунок“.

Справа з монопольними концесіями виявилася, якими моральними є „реальні“ жидівські політики, як грубо обманюють себе сучасні Датани й Авірони, яким фальшивим є вимірний ними „золотий телець“.

Знавалося би, що тут край польсько-жидівським переговорам. Але тільки, здавалося би, бо Датани й Авірони є вперті, а їхні бажання заступають їм реальну дійсність. Справа з монопольними концесіями з тактичного боку ледо припинить розгін угодних переговорів, а з другого боку ще міцніше зв'яже жидівських „реальних“ політиків з лужкою про їх безапеляційну конченість. Після першої хвилі обурення прийде у них реакція. Вони докажуть неминучість польсько-жидівської угоди, а справа з монопольними концесіями буде у них твердим аргументом і „педагогічним“ засобом з боку польсько-го уряду.

Та монопольні концесії є тільки „ліричним інтермецціоном“ в польсько-жидівських переговорах, є дрібницею супроти „далекосягlosti“ польсько-жидівської угоди. Щож є ядром цієї „палескоягlosti“? В першому доказуватимуть неминучість польсько-жидівської угоди, а справа з монопольними концесіями буде у них твердим аргументом і „педагогічним“ засобом з боку польсько-го уряду.

чтні шонайменше на 45 відс. Отже Польща є в дійсності класичною державою національностей. Та цього характеру сучасної польської республіки не хоче ні теоретично, ні тим більше практично прийняти невеличка польська більшість. Використовуючи свою непомітну й штучну перевагу, дрібна польська більшість голосить, що сучасна Польща є суто-національною, виключно польською державою, організованією в якій існування вищих національностей в найкращому випадку може бути до якогось часу толерована. Єдиний і найважчийшим месіянством Польщі є данашо-налізав „чужоплеїнців“. Тому не слід сплювати умовин для розвитку не-польських народів, а шонайменше можна допустити розвиток племінно-людовик культур (не національних, а лудовик!), які в близьшому або дальшому часі алілялись би з польською національною культурою, створилиб корону єдиної, неподільної польсько-державної нації. Про політичний розвиток окремих націй не може бути й мови. Те саме торкається і господарської діяльнї.

Та реалізація цієї величньої ідеї зустрічає непоборні перепони годорно тому, що польська нація, підтримана в польонізаційних плянах всею безоглядною силою державної машини, все таки є за слаба, щоб могла „страждити“ „чужоплеїнців“ тим більше за слаба до переведення національної рівелції українських і білоруських земель. Тому неминуче треба розезднати „національні меншости“, треба одних поставити проти других, треба одних приголубити, щобби других розторочити, треба Жидів зробити зняряддям своєї денационалізаційної політики. А це тим більше можна зробити, що Жиди є нетериторіальною нацією, що їх розсипаність і відданість польській культурі робить їх особливо покликаними до здійснення цієї ідеї. Ясно, що для ідеї національної рівелції даліко більше може зробити жидівський адвокат, лікар, промисловець, купець, як польський бюрократ, поліцій чи осадник.

І це є головна точка польсько-жидівського альянсу, це є головне завдання приголублених Жидів. Серед жидівських політиків є зрозуміння цієї поточної ролі. Пос. Грінбаам же перед роком говорив в соїм, що Жиди, навчені досвідом, не підуть на гачок польського месіянзму на „кресах“. Але галицьким „Мошкам“ якраз усміхається така роль — тим більше, що вони вже привикли виконувати це завдання. Звілси й конфлікт в жидів-

ським класі. Пос. Грінбаам в своїх прашдальних статтях зясовує цей конфлікт ось як:

„Наша політика мала об'єктивуватися на асиміляцію „реальні“ меншости, виходячи з основи, що польська держава є державою національностей. Ми мали реалізувати цю політику боюючи, доки у відношенні до Жидів не наступить закінчення постанов трактату про національну меншости, доки не наступить зрівняння в системію єстермізації жидівського населення, а також з метою до національної експропріації, яка довела до того, що Жиди не одержать від держави ніякого еквіваленту за свої чиньтвн на заспокоєння власних потреб незаспокоєних державою“.

Проти принципного „фантаста“ Грінбаама виступає компромісовий „реаліст“ Райк, який вірять, що галицькі „Мошки“ мають 10 українських мандатів в Галичині, тепер можуть ще щось виторгувати. Вони є „реальні“ політики, знають мову цифр, отже що обходять їх ідеї не-польські народи.

Ща в серпні мину року прем'єр Грабські завваив представників „Нашого Шпегльонду“, що — як дового пос. Грінбаам впливає на політику жидівського класу, सबто як довго Жиди хоч позрбно вжуться в иншичи „шородичин“, так довго це може бути мови про польсько-жидівське порозуміння. Отже за ключем „долой грамотнич“ серед галицьких „Мошків“ лунає клич „долой Грінбаама“ — бо „реальні“ обічють дальше свого ібса. Райк не справить неприєчистоти польським державцям. Він же є „реальний“ політик та ще й має великі заслуги перед польською політикою. Коли в р. 1922 участю жидівського населення в виборах він ривив справу Сх. Галичини в користь Польщі, то чому тепер не мав би рішити в той спосіб принципного питання про характер польської держави. А за що йому належить заплатити.

Церковні справи.

В обороні доброї справи.

В цілому саїтї принята практична, що всім особисті а безосновні напасти непочитальних людей, а ще до того напасти в невідповідній і некультурній формі, лишаються без відповіді. Думаю, що з тої саме починни і напасти еп. д-ра Хдмишина в класичним свого роду поспланню „До Всечесного Духовенства стан. епархії“ (Станіславів, 1925) на о. д-ра Ян. Левницького за порушену ним недавно в „Цілі“ думку оснування краєвого церковного товариства, не одержали до сі належної відправи. Не маю найменшого уповажнення говорити за

Red. czas. „Dito“ we Lwowie. Pr. 396/25. W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej i Sąd okręgowy karny artekt na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, jako Trybunał Pressowy we Lwowie, ze treść artykułu, umieszczonego w czasopiśmie „Dito“ Nr. 118 (10.132) z dnia 31.V. 1925, w artykule pod tytułem: 1) „Nareszci“ między słowami: a) kabinetu Wł. Grabzkiego... a: Najnowiejsza przysła, by galezyemu sprawozdawczemu... a: Wm teć був і, c) od słów: najblyższu... zawięra znamiona zbrodni z § 65 a) ustawy karnej, no 1 i 2) 3) a) wystręku z artykułu VIII. us. z 17.XI. 1862 Ust. Nr. 8. 1863. w ustępacz pod 3) b) c) d) uznał dotychczas 30. maja 1925 konfiskatę za usprawni, d) wina i zarządził zniszczenie całego nakładu wydał w tymże § 493 k. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zaręcam wydał nakaz odrozwiedzialności dziennikowej tego czasopiisma, by odczeszła niedziejze umieszczenie bezpłatnie w najblyższym numerze „Dito“ w Lwowie. Niezst.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

<p>РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ Львів, Ринок 10. II. пов. Конто почт. н.п.к. 143.322. Адреса для телеграм: "Діло" Львів. Гол. Редактор приймає від 1-2 год. передпол. Рукописи не звертається.</p>	<p>ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в країні 4.20 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голландії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7.50 зл., Німеччині 7.50 зл., Швейцарії 5 шр. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7.50 зл., Австрії 7.50 зл. Зміна адреси 1 зрл.</p>	<p>В справі оголошень звертатися до Адміністрації. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.</p>
---	--	---

Пам'яті Героїв.

Геремітський "Український Голос" (Ч. 23 з лют. 1925, № 14, 7 червня 1925) містить передовицю д-ра Остава Грицика під назвою "Пам'яті Героїв". З огляду на те, що львівський прокуратор безжалісно конфіскує найменшу згадку про подвиги з нагоди Зелених Свят, ми є змушені покористуватися неформальною статтею д-ра О. Грицика. Помішуючи цю статтю, значимішо, що Перемішля, тож лежить на польській державній території (65 км на захід від Львова), та що у Львові обов'язують ті самі закони постанови, що і в Перемішлі. — Ред.

Врачисте святкування пам'яті рідних Героїв та їх лицарських змагань за зброю і державність народу — це в нас, Українців, не такій-то давній звичай. Ми принакни досі святкувати передовсім пам'ять наших славних поетів, письменників та деяких громадських діячів. А про тих лицарів Рідної Землі в нас, що зі зброєю в руці боролися коліс у кров'яних боях за честь і волю України, згадували ми протягом довгих-довгих десятиліть оттак принакни, коли перечитали щось про них у книжках, або почули про їх ала з наших історичних пісень. Пожеволені шлі сотки літ чужинськіми царями та іцарями, ми навіть не сміли надто багато говорити про визвольні подвиги в наших минулих. Чуженецькі-ж вбодарі та її пани вчили нас шанувати й святкувати не пам'ять наших Героїв, а всякого оода байдухних нам Рудольфів та Фердинандів, Франців та Йосифів. Аж Героїська смерть на Україну наших власних Олександрів, Братів і Сивів, воєнні могили яких ми сьогодні, в день Зелених Свят — як віце від ряду літ — прибираємо як урочаєно квітками, навчила нас гаразд шанувати і святкувати пам'ять Тих, що упали за нас. Виявила нам ще раз усю вагу, красу й велич лицарської боротьби за волю і державність народу. І наче кличе до наснини, як торік і як кликатиме і з хождини Зеленими Святами в будучности:

Зберігайте і святкуйте пам'ять подвигів Рідних Героїв. Не забувайте ніколи про могили тих, що зі зброєю в руці погинули за Україну, про долю тих, що лишилися між нами слабими німечниками! З ними почитайте і найдавніших Героїв нашої минулого!

Бо нема в нас, на нашій Рідній Землі, певно ні одної закутчини, ні одного вольного поля, де не було би тих дорогих нашому серцю могили і воєнних жертв, що про них співав наш знаменитий поет:

... Ой по тих могилах, у гору високих По тих гробовищах, у зевалю глибоких, Не жить мого роду безліку...

Але попри упавших Героїв та їх могили годиться нам пам'ятати теж

про тих, що мов ті зорпані орли лишалися німечинами жертвами при життю — поо наших інвалідів і немічників. Правда, — саме сьогодні, в часі небувалої голодової катастрофи, яка навістила нашу село, не так то легко воно подбати хоч про сечу-таку матеріальну допомогу в користь наших немічників та сиріт по тих, що упали. Та я асетаки думаю, що при добрій волі, значить при відповідній і доцільній організації цілої акції з метою зберігати та шанувати все те, що тісно в'язється з нашими Героїськими змаганнями за державність народу, може знайтися способи сповнити і в цім напрямі гідно наше завдання, а радше наш національний обов'язок.

Бо довг народу проти тих, що боролися зі зброєю в руці за його визволення і жертвували себе за нарид всецело і совершенно, такий великий, такий безогончий, що не в силі сплатити його в цілости ще й пародійним чином.

Герої Народу!
В кого я нас не ворухнується найглибша душа, коли у світлех сяєвах радісного, мазего сонця побачить їх самотні, німі могили? Коли подумает про безліч тих іубуників, молодечих голів, якіни Воли в найкращій весні своіого життя лягли в горесну темряву могили на віки? Як кажеється в тій сумовитій стрілецькій пісні:

- Засумуй трембіто
Та по всьому світу,
Що зівало Галицанам
Сорок тисяч світу.
- Засумуй трембіто
Та на всі Карпати,
Щоб не ждали сина з войни
Ні отещ, ні мати.
- Засумуй трембіто
Та на все Поділля,
Щоб не ждала дівчонька
Хлопця на весілля.
- Засумуй трембіто,
Що галицька сила
Та від Збруча по Славуту
Трупом зостелла."

Здається нам иноді, що з туги глибокої, з жалю великого влітравив хилилися, проміння сонця хмарилося і брат вітер смутком

*) Слова і музика Романа Купчинського.

без краю вітхав на тих кривавою сльозою укротих Боввишах, де ті наші незабутні Герої у свестельній лицарській танець ішли, аби наду славу України перемогою над ворогом повзвелити та добути пародові волі. Та хоч і погинули Воли, не визволявши Матері України, розплаті на хресті чужинської неволі, то проте Слава їх, як співає Тарас Шевченко — не поляже, а викохає і випликає в нас пове покоління буйних, смілих голів, лицарів Божих, Героїв народу преславних і підуть Воли незабаром в останній, великий бій і по довгих-довгих столітніх неволі — може добути перемоги. Але те пове покоління Героїв виховається в нас щодно тоді, коли щільні нарид подбає про те, аби воно виховалося. Коли всі робота, всі закоди, всі труди нашого громадянства звернені будуть в нас проти нашого ворога в найшорім виачинні цього слова. Значить — не тільки проти зверхнього, аде і проти того внутрішнього ворога, а нас самих між нами, в долі нашої суспільности, який уже стільки сил розкоє, стільки наших замислів знівечив! Так надихані і овіяні Духом наших Героїв бормося проти всякого рабств а в нас і проти всякого неровнуму та всякого безпрощного отупіння.

Будьмо гідними тіней наших Героїв!

Положення на Вел. Україні.

Промова голови Раднаркому УСРР Чубаря, виголошена на ІХ. Всеукраїнському Зізді Рад.

III.
Завоби для направл сільського господарства.
Почув в тим наших організаційних лаварів є поліпшення агрономічної допомоги. Наш бюджет, а також союзний бюджет не дає змоги значно поширити сітку агрономічних пунктів, але в майбутньому це завдання стоїть перед нами і у нас вироблено певний план що до озвіщення сільського господарства на Україні.

Виконання цього плану коштує величезні гроші. За 7 років по розрахунках нашої державної плчочної комісії нам треба було-б біля 300 з лішкоом мільонів, а коли ми витратимо ці гроші, то це може збільшити прибутки сільського господарства теж на 300 міль. карбованців, а може й більше. Агродопомога дає змогу виконувати цей план, який розроблений не тільки в галузі землеустрою та розподілу лісу, а зрозвлений і в галузі агродопомоги, в галузі допомоги насінням, худобою й т. ин. Тут, в цьому плані, вліведено місце й кооперативі й самому населенню і державі — всім. Але шоби цей план виконати, нам треба напружити всі аусили і звернути увагу на головні менти нашого сільського господарства. Я кажу тут, що цукрова промисловість до в йни давала майже стільки прибутків селянству, скільки й полеводство, а нині цукрову промисловість ще не зовсім відроджено. Нам ще не вдалося пустити в ро-

боту всі підприємства, але вже ставиться завдання про вироблення плану виробництва цукрової промисловости. До того наш план відродження сільського господарства передбачає необхідність прискорити відбудову цукрової промисловости та поширення засівної площі буряків. І ми вимагатимемо перед союзним урядом, щоб Цукротрест цей план виробив і шліком пристосував до нашого плану відродження сільського господарства.

Той досвід, який ми мали за 7 років, показує, що держава повинна мати постійний насінновий фонд що до допомоги тим районам та селам, де був недорід. В цьому році при розподілі допомоги ми мали багато перешкоб і тому нам треба поруч з республиканським насінновим фондом, утворити місцеві фонди, чи то округові, чи районові, а може й сільські. Слід також звернути увагу, щоб фонди дійсно істнували й не розпорозували зусилля селянства на інші фонди, як от фонди електрифікації районів і округ, чи то фонди повітрофлотів та інші. Селяне засівали фонди, але вони не напружались на всі 100%, на допомогу селянству. Отже нині треба, щоб насіннові фонди були організовані і треба мати їх в кожному селі, щоб не заготовляти хліба тоді, коли він дорожчає та не давати повику, що тяжко

Red. czas. „Dilo“ Pr. 397/25. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sad okręgowy zawni jak Trybunal prasowy we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury Państwowej, że treść czasopisma „Dilo“ Nr. 119 (10.419) z dnia 2. czerwca 1925 r. w artykułach pod tytułami: 1) „Samowolne bahno“ między słowami: a) prawytwierzeni komitami... a) Pered kilkoma dniami, b) od słów: wykazując zbliżono... do końca artykułu. 2) „Holod“ w ustępie między słowami: zarobiki... do końca artykułu.

co do ustępu pod 3) wystętku z § 302 ustawy karnej uznał dokonana 1. czerwca 1925 roku konfiskata za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydał się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by ośroczynie niniejsze umieścić bezpłatnie w najbliższym numerze 1 to na pierwej stronie. Nietytułownie tego nakazu posiada za sobą następują-

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sad okręgowy karnej, jako Trybunal prasowy we Lwowie orzekł na wniosek Prokuratury Państwowej, że treść czasopisma „Dilo“ Nr. 120 (10.478) z dnia 3. czerwca 1925 r. pod tytułami 1) „Palcem po czoli“ w ustępkach między słowami: a) at ster... a: Pichod tolerancji, b) żertwoj... a: Tomy i ne dywo, c) Sposobi... a: Post, Piotrowski, d) bo koly... a) Dombalski, e) koly... a: Mucha Nicholski,

ad 1) h) wystętku z artykułu VIII. ustawy 17.XII. 1862 Nr. 8. 1863 Dzp. uznał dokonana z dnia 2. czerwca 1925 r. konfiskata za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenia całego nakładu i wydał w myśl § 493. p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydał się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by ośroczynie niniejsze umieścić bezpłatnie w najbliższym

ДІЛО

виходить щоденно передполуднем

<p>РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов. Конто почт. шад. 143.322. Адреса для телеграм: «Діло» Львів. Гол. Редактор приймає від 1-2 год. передпол. Рукописи не повертаєтья.</p>	<p>ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4-20 зл. ЗА ГРАНИЦЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голландії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7-50 ал., Німеччині 7-50 гр., Швейцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. кр., Польщі 150 зл., Болгарії 7-50 зл., Австрії 7-50 зл., Швеції адресні 1 зол.</p>	<p>В справі оголо- шень звертається до Адміністрації. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.</p>
--	--	---

Брутальний цинізм.

Гол. редактор центрального органу «Малопольських організацій народних», «Слов-а поськ-ого», автор янкових законів (на спілку з Тугом), автор конкурлату, головний Ідеолог екстермінаційної політики супроти народців — проф. Ст. Грабські увішов при допомозі тзв. польської демократії до кабінету свого брата, щоби «перевести в життя» конкурлат і янкові закони в шкільництві, себ-то щоби всьдло підчинити українсько-католицьку церкву державній адміністраційній владі та щоби в корінем знищити українське шкільництво.

Те поголове нищення українського шкільництва розпочалося а моментом інсталяції польської влади в Сх. Галичині. Послідовне продовження ліквідації того шкільництва, руйнування 50-літніх здобутків українського народу в конституційній Австрії пішло всею силою пари тоді, коли польська держава, а радше її експоненти на «кресах» поділили владу в «організаційми народними». Заходами і під керівством тих організацій та при видатній співучасті легальних і нелегальних адміністраційних чиновників сполонізовано понад 40 українських всенародніх шкіл, дві останні українські учительські семінарії, введено внутрішню й зовнішню польську урядову мову до українських гімназій, а тепер поставлено крапку над і, — засуджено на невдільну смерть останні українські середні школи.

Перед місяцем мін. Ст. Грабські заявив пос. Підгірському в патимою собі безпосередньо, ширістю, з цинічною брутальністю, що з українських гімназій він не лишити каменя на камені. І дійсно, в дуже короткому часі зявляються ухвали «кресової секції», в яких між иншим міститься отсей імператив:

«З новия шкільним роком злучити І класу одної з польських гімназій у Львові, Перемислі й Тернополі з І класою Тамозичіх українських гімназій на класі двоязичній, ако початок заміни тих гімназій на двоязичні».

А шя «зміна» є нічим иншим тільки неминучою польонізацією українських гімназій, повною ліквідацією українського шкільництва, закінчуваням вже не культурного життя, але сякої-таквої культурної вегетації українського народу під Польшею.

Яким правом, на якій основі в таким божевільним садизмом, в таким брутальнім цинізімом польський уряд під драгнйвською заслоною квазі-концепції дозволяє собі глумитися над українським народом, калічити й нівечити його діти? Чи правом сильнішого, правом спороступія і гармат, чи може неспіхальність створює у них «невідпорний примус» виконувати насильство? Але культурний світ дійшов до того рівня гуманности, що заборонює мучити звіяята кашчиди українських дітей.

Тракату про національні меншости (при чому під «меншостями» розуміється незначні національні групи, а не 7-ми мільйонна населення), чи на основі рішення Ради «амбасадорів», яке постановляє, що «етнографічні» (себ-то національні) відносини у Сх. Галичині вимагають окремого статуту, окремого уладження на «кресах» життя взагалі, а шкільництва зокрема? Чи може на основі такої польської конституції, яка постановляє творення вищих самоуправних одиниць, чи на основі польського закону про самоврядування з 26. вересня 1922, яким постановлено звести обмежену самоуправу Сх. Галичини в управлієнням польської меншости, але яким одночасно вніршено самоуправу між иншим в ділянці шкільництва і заснування українського університету до двох літ (до вересня 1924 р.)?

Але що нинішні керівництві польської республіки обходять закони. Там ті закони, навіть в управлієнням польського елементу, є тільки менше або більше патетичними декларациями на експорт. Всупереч своїй власній конституції, всупереч законів з 26. вересня 1922, всупереч міжнароднім постановам, а головню всупереч во лі 7-мільйонного українського народу ухвалюється всіми польськими головами союму Річчипосполитої янкові закони, в яких в нівець зводиться елементарні і вже давно у важкім труді й боротьбі здобуті права українського народу.

Для самообманчик міражік польська частина союму, польська більшість виносить в шкільній ділянці «законну» постанову анахронічного характеру — мовляв —

«основним типом державної школи на визначеній в арт. 1-ім території, по думці загальної годженія і лученія, для згледого співжиття людности національно-шкільних земель, а не її ділення, є спільна школа, що виконує на добріх громадян літа народности польської і непольської у взаємному пошануванні їх національних окремішностей».

Знову ж в арт 6-тім тожог проти-конституційного «закону» говориться про заведення утракізму в середніх польських школах там, де батьки 150 учнів української й білоруської народности будуть домагтися запевнення їх дітям науки в матерійній мові.

Істинючі тепер — говоряться далі — в цьому самому місці окремі се-єдні загально-облазуючі школи в викладовою мовою виключно польською і виключно українською будуть в міну міжчости получені в одну спільну державну».

Отже провіліною думкою б-ого артикулу закону про організацію шкільництва для «кресів» є получення в утрактвістичні школи окремих гімназій з польською й українською викладовою мовою. Виходилоб з цього, що в «спільній двоязичній» школі будуть стягнені тільки гімназії в тих місцевостях де тих шкіл є по одній (солна польська

польських середніх шкіл, у Перемислі й Тернополі по три, а тільки по одній українській. Оуже п. Ст. Грабські в тих польських середніх шкіл жертвує по одній на квазі-утрактвістичні щоби тільки добити в кожнім з тих місць одинокую українську гімназію. А якщо в такіх оази досягнется виконання «на добріх громадян держави дітей народности польської і непольської у взаємному пошануванні їх національних окремішностей»? Коли «двоязичність» є основою годженія і лученія для спільного співжиття людности національно-шкільних земель, та пошанування національних окремішностей? Поляки і Українці, то чи дійдеться до здійснення цього величнього «ідеалу» коли на «мішаній території» виникнуть тільки українські гімназії у Львові, Перемислі й Тернополі, а далі істнуватимуть окремі виключно польські середні школи не лише у Львові, Перемислі й Тернополі, але й на півній території Сх. Галичині (Самбір, Жовква, Рава руська, Сохаль, Рогатин, Бучач, Терабовля і т. д.). Ясно, що учням тих виключно польських заведеній навіть не дається нагадати позначитися з «національними окремішностями» Українців, а те, то щоби їх засталоно шанувати ті окремішности. Шказо й се, що щедрий Ст. Грабські не планує створенія ані о д.ч.ої, вже не української, але хоч би «двоязичної» середньої школи на Волині, Холмищині, Підляшшу й Поліссю, тільки журиться українськими гімназіями у Львові, Перемислі й Тернополі.

І тут мін. Ст. Грабські зі своїми сателітами в «кресової секції» виступає не як представник виконавчої влади держави, не як виконавець свого власного закону, тільки як мандатор «організації» народних». Зайвим було би пригадувати адміністраційний поділ Сх. Галичини, переведення на основі проекту і під напором «організації» народних», поділ, яким переіначено гоох в каштуєно, намагачисно штучно створити польську більшість або основи для майбутньої польської більшости у воевідствах львівським і тернопільським, а відтати зовсім підкарпатсько-станиславське воевідство. Тут (у львівським і тернопільським воев.) пуцено в рух всі польонізаційні пружини, там (в станиславським воев.) йде справа повільнішого. Там (в холмийській і станиславській гімназії) покишо не приправляють двох «язичків» в наді, що Підкарпаття й Покуття, відокремлене сполонізованими воевідствами львівським і тернопільським, при відсутности хоч би одної української середньої школи на Волині, само застіняться.

Оже не «годженія і лученія», не «співжиття», не «пошанування окремішностей», тільки брутально-націоналістична ліквідація української народности.

Щож ми на те? Що на те українське громадянство? Мило оаїскоїти собі стокітты культурної ваггладі, а треба діяти, протестувати, однин суцільним фронтом протиставити моложаві польонізації й екстермінації, боронитися перед смертю. Цілій край мусить піднести голос протесту на численніа відах, політичній партії, культурно-освітаній організації мусять протестувати у Варшаві і на кордонном, мусять шлий світ познайомити в прийомаи сучасного польського режиму і з польською толсранцією». А в нутрі нашого громадянства мусить піти організація в глібу, мусить наступити шок злучення в один лаінокх всіх громадянських кілець, мусить наступити відбудова одного національного фронту, — бо тільки тим способом оборонимося перед загладом, тільки тим чином не дамо на поталу наших дітей, тільки тоді найлемо гідну відповідь на брутальний цинізм гнобителів.

Поліційне слідство.

Внесок посла Чучуя і тов. з Українського клубу в справі добствства селянина Федора Хоцького державною поліцією і поліційними агентами станиці Козин, Дубенського повіту на Волині.

Дня 14 квітня 1925 відбувався ярмарок у містечку Козин. Того самого дня везли коло 5 год. попомудні з ярмарку селяне української національности з Пусто-Іваня, віддаленого 4 км. від Козина. Між поездеючими були: Гусарук Ілля син Максима, Гусарук Ілля син Михайла, Бабуш Кость, Гусарук Максим, Гусарук Роман і селяне с. Янічків (7 км. від Козина), Станіславчак Ілля, Мацюк Василь і Хоцький Федір.

Коло години п'яности біля села Гарнучка (3 км. від Козина) дігнав назавтра селяч возом селянин з Пусто-Іваня, коршмар Полчак, добровольць польської армії Лентик Мічал. Вминачою пішоотодіе, Лентик почав дуже бити свого коняка, на що зявнув Роман увезу один з прокожик Василь Мацюк, у відповідь на те Лентик почав бити Мацюка батоґом так, що той почав утікати. В тому моменті витягнув Лентик револьвер та вистріляв кілька разів до Мацюка та ранив його важко на місці.

Бачили це свідки: півт села Янічка Іван Салучук, селянин Стригачук Павло, селянин з Пусто-Іваня Петратячю Антій і Бюмом а також усі товариші Мацюка. Важко раненого Мацюка відведено до шпиталю у Львові, де він і ходиться і тепер. Коршмар Лентик, бажаючи загати свій злочин, почав зарат на поліцію в Козині, де змелював всю подію як бандитський напад на нього.

Дня 18. квітня завічав командант козницької станиці Максимович до себе селяні з Пусто-Іваня на слідків янпче описаної події. М ж ізвізаними були: Гусарук Ілля с. Максима, Гусарук Максим, Гусарук Роман і селянин з Янічків Федір Хоцький.

На станиці поліцаї Велькозекі, Шчеськи, Захаршин і кілька агентів почали під проводом команданта Максимовича страшню катувати всіх ізвізаних та виміряти від них ізвізаних конспірант для кошмаря Лентика. Іх силували зізнати, що ранений Мацюк Василь напав на Лентика з тої бороднячи був примучений ужити паличній зброї для власної оборо-ни.

ДІЛО

виходить щоденно передполуднем

<p>РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Район 10, ІІ, пов. Корто почт. шк. 143.522. Адреса для телеграм: „Діло“ Львів. Гол. Редактор приймає від 1-го год. передпол. Рукописи не збираються.</p>	<p>ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в гриві 6.20 зп. за ГРАНИЦЮ. В Америці 1 дол., Франції, Голандії, Бельгії 20 фр., Італії 750 ал., Німеччині 7.50 ал., Швейцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунія 150 лей, Болгарії 7.50 ал., Австрії 7.50 ал. Заїна адреси 1 зол.</p>	<p>В справі оголошень звертається до Адміністрації. ЦІНА ОДНОГО ПРИМРНИКА 17 сот.</p>
---	---	--

Митарі і фарисеї.

Жидівські митарі і фарисеї, ціпляючись розвора у свої польської декації, крутяться як муха в окопі. Для них стало ясним, що мушкетєр добити торгу в польськими антисемітами. Бо й якжеж. Ше два роки і скінчить своє життя теперішній сойм, а вони мають вийти з пустими руками? Ніколи в світі. Вони, до крові і кости пройняті найнищівішим у відношенні до шкати, не могли довшє зносити самоту. Самочинно і з самоопрагою та відчуженням служили польськїй культурі, становили авангард польського „культуртрегерста“, зколюючи інші націоналістичні соковитими фразами, аж доки не віддался додатної оцінки своєї вірної служби і доки їх не допущено до панських переделок.

Польсько-жидівські перетрації ведуться від довшого часу. До останньої хвилі зберігали їх та їхність перед очима громадянства, українано кошахти. Головний промотор польсько-жидівської угоди пос. Райх в одній зі своїх статей підписував, що весь жидівський клас признає koniecznє переговоры, згодився на особу і способ їх ведення та затвердив потребу тичасової згоди. І так, зазвичай до реакційних передпокоїв, східно-галицький польонізаторів зпід стягу пос. Райха даліше світлими очима перед територіальними „красовими“ народами.

Жиди, особливо безпринципні, приносили до легкої й користюливой служби галицькі Жиди, не змінилися. Чи під флюїдою ч. д-ра Бика, чи д-ра Левенштайна, чи д-ра Райха лишилися вони тими самими, що були: експонентами, пропагаторами і виконавцями волі можних, слугами кожного, в чий руках спочиває влада. „Гешєфі“ все відтворює у них, перешколю. І в тому напрямку їхній егоїзм не знав ніколи меж.

„Хочемо бути собою і лише собою!“ — каже пос. Райх. Єдиним дороговказом вещей політичних починає в добро жидівського народу.

Дуже гарно, можна zgodитися з гьлорифікацією цього крайнього егоїзму, але тут приходитьсь запитати, в чому саме міститься добро жидівського народу? Таж Жиди не вселяють місяця, ані не повертаються в атмосферичних чи плацетарних просторах, тільки живуть як специфічне атериторіальне наверхствання серед інших народів. Колиж між територіальними народами йде боротьба, то в першу чергу вляється питання: в котрий бік схилоються Жиди не по державним кордонам, а по етнографічно-національній межі? Дальшим питанням є: чи те „добре“ заключається в службі тій ідеї, проти якої се недавно виступали — широчини неширо — Жиди, в поборожанні ідеї екстермінації. На жаль, після деяких вагань Жиди, головано „красові“ Жиди, пересуваються з гурта „промалян другої класи“ і при допомозі літків насильно пахаються „на вершини“ пануючих. Переколюча з одного табору в інший, вони

Це називається „добром жидівського народу“. З жидівського базоглядно-еготистичного становища, в точию жидівсько-купецко-торгівельної моралі й етики дуже можливо, що цай перекіл з виском, баряшем, „добром“, та ми маємо іншу етику й іншу мораль. Осцявляна жидівська етика і мораль є етикою й моралю митарів і фарисеїв. Та етика і мораль дозволяла східно-галицьким Жидам проголосити „нейтральність“ у боротьбі українського народу за долю на рідній землі, — а одночасно, навіть не викидаючи рішення в справі Східної Галичини та користуючись неучастю українського населення у виборах 1922 р. якраз присутити до виборчої акції. Мало того! Як подає д-р Л. Вільнський у своїх споминах, в р. 1919 в час „строгой нейтральности“ д-р Розмарін в імені євоністичної ексекутиви Сх. Галичини вів переговори в польським урядом про перекид Жидів у польський табор. Тільки спротив ашехполітиків не дав змоги східно-галицьким Жидам вже тоді провалити велич своєї етики і моралі. Або чи не етично, чи не морально, коли Жиди, маючи 10 українських мандатів в своїх руках, поспішаючи безпринципно українське добро, тепер переходять з тия загарбаним добром в польський табор, ріднають характер польської держави в користь ієлоплідника етики і моралі польського національного егоїзму!

І не допускаючи вранди проти основних засад демократизму і рівноправности націй, пос. Райх з прикметною собі безсоромністю називає наші оперти на фактах замітки „інсинуаціями“.

„Бажаччи оминити непопулярність“ — каже пос. Райх — зауважує, що всім підозрілим, немов то ми мали zgodитися на прийняття на себе ролю агларалітету інших національних меншостей або шкодження їх національним „життєвим інтелектом“ — уважало інсинуацію; яку висноують собі хіба подратуванія, що походить з незнання справи.

Одначе мимоволі маю пражіння, що деякі мають інтерес в поширванні тиях погодзок, бо на сторіях акційної української преси не перестають з того приволу заявлятися пооти нас маломішнаторські закони, хоч ми кількакратно вже офіційно й авторитативно їх спростували. В дальню полеміку не будемо вдаватися, зявляючи категорично, що ролю г побителів в якінебудь форми вважаємо неперечесною і понижуючою“.

Не може бути двох думок про те, що ця набрякла фразеологія має на меті тільки закрити фактичний стан річей. А вже просто крайно хоробливою мегаломанією запосить від таких слів, як нпр., що Жиди не думають певняти на себе ролю „гнобителів“ чи „катів“ інших національних меншостей. Мій Боже, як можна так по дівачки забуватися! Хтож говорить про „катів“ і „гнобителів“? Ми твердоно, що Жиди вже тепе сповідають ролю польонізаторів „з власної пильности“, а після добиття торгу виконаватимуть доручення своїх службодавців.

Пос. Райх, хоч зарікся вести полеміку на тему жидівського переделку, але не зміг удержати себе

Штучне схвалювання“, в якій якраз веде полеміку на право й ливо. Між иншим глумить по голові пос. Підгірського за те, що він ніколи не думав про організування економічного бойкоту Жидів та що у відношенні „до жидівського народу він має тільки глибоку пошану“. Не знаємо, чи і що була організувати пос. Підгірський та на чю адресу передає він свою глибоку пошану. Це арагнто педагога, в пакте те, що ми не маємо ніякої пошани до східногалицьких ватажків. Східно-галицькі Жиди є „нацією“ Жидами. Але ми їм дуже багато вибачали, але відтепер пильно будемо дивитися на плєчі.

Пос. Райх, рєкламуючи свою етику і мораль, твердить, що жидівські посли заслухуються тільки в голос жидівської вулиці і тільки винюти тієї вулиці є для них мідодатні. Чи справді так? Досі думали ми, що східно-галицькі євоністи, йдучи на службу польській декації, роблять це самозинно. А тут довідуємося, що їх до того пає жидівська вулиця. Така поведінка жидівської вулиці вимагає глибокої застанови наших політичних чинників.

Зрештою, ми ніколи не вірили в жидівську приязнь, не переймалися їхніми фразами, декламаціями й обіцянками, але й не думали, що вони так скоро підуть на мотузок п. Ст. Грабського. Нам приходитьсь хіба ще раз перестерегти жидівських політиків, перед рішенням принципіальних справ, до яких вони не є покликані, тим більше при добомозі 10-тиох українських мандатів. Найкраще було б, колиб вони проявили чистіший еклєзіастичний егоїзм і в певну чергу зложили 10 мандатів. Аж після того пос. Райх міг би вигукувати, що „хочемо бути собою і лише собою“. Залежкуючи ті мандати, східно-галицькі Жиди можуть використувати парламентарну трибуну тільки в протестуючих цілях. На цьому починається і кінчається їх акція в цьому соймї. За кожний лишній крок, що йде в розріз з цим основином і єдиним завданням неперанних послідків українських мандатів, робимо їх відповідальними перед українським і перед жидівським народом.

Чи Ви єсте членом Кооперативної Рідна Школа? Дя ні, то вляштесь негайно і одна від (най) 5 зол., число уділів необмежана. Вчисовє 50 грошів. Заява панстєупання можна одержати в конюду Крунич У. П. Т. — Письмита і послєдья гроші на адресу: Дирекція Кооперативної „Рідна Школа“ Львів, Район, ч. 10. ІІ. пов.

Москва і Харків

Трибога серед єдинонадлітків
В одній з останніх статей („Московсько-українське суперництво“) ми вже мали нагоду згадувати й критикувати погляди єдинонадлітківської російської демократії на російсько-українські взаємини. З огляду на невичайно цінний матеріал, який містять в собі стаття мілюкївського органу „Последнія Новости“, подано її майже в цілости:

„Декретом з 1. сєрпня 1923 р. Рада народніх комисарів України постановила урядувати в адміністрації і судовій установі на Україні. Остаточним рішенням повної української державної апарату декрет установило 1. сєрня 1925 року. То до 1. травня 1925 вичисляло, що українізовано всього 60 проц. судових і адміністративних установ. Шеж зокращє школи, то народні школи з українською мовою навчання становить 67 проц. всього числа народніх шкіл на Україні, українськї і українізованї середні школи — всього 32 проц. загальної числа середніх шкіл, а в університетах і в інших технічних наукових установах (зьявляють) Камєнєць польського університету), по двана катєдр українських, половина російських. Тільки в ІІІ сєрєві ІІ сєльсько-господарських школи всі українізовані.

Різ у тий, що українізує школи і державного апарату встало дуже сильній спротив зі сторони російських (?), які рішучо відмовляються признати українську мову державною. І так само рішучо протестують проти українізації школи (?). Можна не гадуватися з „буржуазною“ інтелігенцією, але з протєстами і сьаджаннями побитіями доводиться рахуватися. Проте центральний комітєт української комуністичної партії, в якою більшість належить тепе комуністи націоналістам (у твербо рішєні прєдєвети українізацію до кінця і повній декретом уряду остаточно термін для закінчення українізації державних і судових установ вичислено на 1. сєрня 1926. Мало того: центральний комітєт постановило а 6. травня 1925 призначувати і салу українськї кодуїстичну партію (КП(б)У), так, що від 1. сєрня 1926 в-се діяловоство партії буде провадитися виключно на українській мові.

Голова українського уряду Чубарє уважає навіть необхідним офіційно заявити, що Україна є не з а л ж н о ю су в а р е н н о ю д е р ж а в о ю, що двох державних мов у нєї нема, а є одна — українська, та що є прихильниками „євонї-непилької Росії“ до якої-б партії вони не належали, українське повнєчєство буде нести найрїшучійшу боротьбу. Тут же Чубарє додає, що про утєснє національних меншостей, якими уважачуться Росїєвє, Жиди, Поляки і Німци, не може бути моти; меншості мають школи з рідною мовою навчання, уможливує на державні засоби, можуть робити подання до судів на які вгодно моті й п.

Проте українізація не зустрічає співчуття серед російської комуністичної партії і українських комуністів довелоса на останньому зїзді рад (в Москві) відповідати на цілий ряд неприємних питань відносно українізації, в тїм також в справі обовязковості передплати „Вістей“. На є останє питання українських представлєв східно відповіли, що передплата „Вістей“ на Україні обовязкова з такоїж причини, з якої обовязковю є передплата в Росії „Известий“.

Red. czas, „Dilo“ we Lwowie, Pr. 430/25/2. W Imieniu Rzeczypospolitej Polakiej i Sad okregowy katny orzekl na wziosek Prokuratury przy tymze Sadzie, jako Trybunali Prezowy we Lwowie, ze treść artykułu, umieszczonego w czasopiśmie „Dilo“ Nr. 128 (10.151) z dnia 12.VI. 1925. w artykułach następujących w ustępie, a to: 1) „Batalnyj synizm“ tytuł w ustępie między słowami: a) w zskinyctwi... a: d) jęjno, b) zskinyctwi... a: c) na osnovi, c) do wersetu 1924 t.w.: a: d) samoozbmannych, d) w art. 6-tem i. a: howjryta pro, e) w Ternopolu... a: Zajwym buto, l) od słow: Ote ne... do końca

zwoleno zbrodca znanioma ad 1) a) b) c) d) e) f) znowia z § 65 a) u. k. ad 2) a) c) wstepku z § 305 ustawy karnej ad 2) b) wstepku z § 303 uk. uznoj dokonanej w dniu 12. czerwca 1925 roku. Zoniskate z za narpediwiowanj i zarządził zniszczenie całego pakietu wydaj w myśi § 493 p. k. zakaz dalzego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydal nakaz odpowiedzialnosc, redaktorowi tego czasopiisma, by orzeczenie niniejsze umiescil bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszjej stronie. Niewykonalnie tego nakazu pociąga za sobą odstępstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

<p>РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов. Конто пошт. шл. 143.322 Адреса для телеграм: Діло Львів. Гол. Редактор приймає від 1-2 год. передпол. Рукунці не зберігаються.</p>	<p>ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в кріва 6 зб. за ГРАНИЦЮ: В Америці 1 год. Франції, Голландії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7.50 шл., Німеччині 7.50 шл., Швейцарії 5 шл. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунія 180 лей, Болгарії 7.50 шл., Австрії 7.50 шл. Заїма адреси 1 год.</p>	<p>В справі оголошень звертається до Адміністрації. Ціна ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.</p>
--	---	--

Манівцями.

В Варшаві закінчився з'їзд представників професійних спілок з усіх земель, що належать до Польщі. Це був з'їзд так званих спілок класових спілок, що перебувають під егідою ППС. Природно, що він носив виразний націоналістичний характер. Але були проте на цьому представники організованого професійно-німецького і західноєвропейського робітництва. На з'їзді говорилось про необхідність залучити в професійній роботі націоналістичні сили західноєвропейського і німецького робітництва. За те представники українського робітництва, робітництва тої національності, яка в Польщі числиться до сім мільйонів, не було дозвіл. І не тому не було, що українське робітництво не хотіло йти на з'їзд, який відбувався під керівництвом ППС, а тому, що організоване професійно українське робітництво під теперішню хвилю уявляє собою цілком неопитну величину, позбавлену якогосьбудь впливу. Українське робітництво могло тільки реагувати на з'їзд, що відбувся в Варшаві, виданням відозви у Львові, призначеної для з'їзду, яка — розуміється — величезній більшості делегатів на з'їзді певно була й незнайома.

Цей ясний факт повного нападку українського робітничого руху повинен би звернути на себе увагу. В Галичині серед українського громадянства робітничий рух, як рух, що стоїть на класовому ґрунті, що не признає єдиного національного фронту, очевидно не користується популярністю, не приваблює інтересу інших класових інтелігенції. А все такі тої факт, який підносимо, не вважаючи на байдужість інтелігенції до робітничих справ, заслуговує на увагу.

Життя довело, що висити робітництво в рамках загально-національних організацій є різко виключено. Воно мусить творити і мусить мати свої висхідні самостійні організації. Але ціле громадянство у високій мірі мусить обходити питання, чи робітництво даної нації, особливо нації пригнобленої, створюючи свої організації, надає їм самостійний характер, підкреслюючи національні домагання, чи воно йде на мотузок чужих, допомагаючи тим денационалізації.

Перед війною український робітничий рух, здавалось, знайшов для себе свою владиству дорогу. Після довгого ряду років, коли політична репрезентантка українського робітництва УСДП, була лише філією ППС., в останні передвоєнні роки відбувалася в ній еволюція: вона стала на вправні націоналістичні позиції, перестала йти за вказівками провідників ППС., почала виробляти свою лінію. І цей час був добою, коли український робітничий рух найбільше поширився і поглибився.

Та криза, якої зазнав світовий робітничий рух у зв'язку з війною, відбилася важко на політичній репрезентантці українського робітничого руху. УСДП захиталася і — програвши набрані і досвід попередніх років, зірвала з її інтернаціоналом та рушила в своїх

далечній. Одніша від її. Інтернаціоналу і не зважались з тією самою асоціацією і рідучістю стави на ґрунті Шт. того. Воля воліла спити на своїх етніках. Розв'язання УСДП, польського владю лише понекорило її енергії, яка всоодно була неминуючою з огляду на той ідеїний розбрат, що панував в її рядах.

А тепер українське робітництво опинилося навіть без фізичної ідеїного проваду. Вслідом цього є певний занепад українського робітничого руху, який так яскраво виявив себе у зв'язку з варшавським з'їздом.

Відсутність ідеїного проваду в робітничому руху, відсутність української робітничої партії відображається в той спосіб, що її спроби організаційних вступів робітництва, які мають місце, направляються по цілком невпевних шляхах. Кілька місяців тому назад були ми свідками того, як певна група хотіла скерувати український робітничий рух по рішучу ППС. Маємо на увазі той орган, який так невдало почав був випускати п. Кушнір (вийшло тільки перше число). Тепер у зв'язку зі з'їздом інша група випускає свою відозву і пробує означити свої погляди. І знову аналіз цієї відозви переконує нас, що ця група стоїть на становищі не українського, організаційно-самостійного робітничого руху, а державного робітничого руху. Ця відозва — може несподомо — поновлює традиції Миколи Ганкевича зперед двадцять років у відмінному виданні. Протестуючи проти польонізації професійних спілок, вона висуває такі помірковані й компромісові домагання в справі національних потреб українського робітництва, що фактично польонізація продовжувалась би навіть тоді, коли б ті домагання були здійснені.

Тут є лише один вихід — а саме: створення самостійної української робітничої партії, партії, яка стояла би на ґрунті оборони національних, економічних і політичних інтересів українського робітництва та вела би лінію цієї оборони цілком незалежно: створення, вірнішого відновлення такої партії було би товчком до розвитку українського робітничого руху, вивело би його в теперішніх манівців, взагалі причинилося би до оживлення нашого життя.

Завданням тих, що стоять на ґрунті ідеології робітничої класи, було би взятися до цієї роботи, до справи створення української робітничої партії, а тоді й голос українського робітництва в професійних справах й установах не був би голосом «вопіншого в пустині».

Чи Ви вже є членом Кооперативи «Рідна Школа»? Як ні, то завітуйте негайно! Один удія (шл.) 5 зол., число уділів: необмежене. Вплате 50 грошів. Завдяк виконання можна одержати в контодо Крунці У. П. Т. — Письміть і посилайте гроши на адресу: Дирекція Кооперативи «Рідна Школа»

Шляхами безправства.

Примови сенатора Мавинського, проголошені в Сенаті 19 червня, в підчас загальної дискусії над Судиментом на 1925 рік.

Високий Сенат! Під ухвалою Союму та Сенату, проголошено другий річний бюджет. В часі уряд над бюджетом 1924 р. в обох палатах Голосували українській і білоруській клуби проти його прийняття. Сталі та незмісні причини зашумували обо клуби до такого а на іншого становища. Всі ці причини, що діяли на нас опозиційну політику супроти уряду, були тут і в соїм вже нараз належно висвітлені а тому вони Вам, панове, мусять бути добре знамі. Та всеж такі вважаю своїм обов'язком загатати про них коротко ще раз, а то тому, що і нині ті самі причини зашумують нас до голосування проти бюджету.

Всі ці причини належить зредувати до одної кардинальної, яку я назву делікатно: неприоритетним урядом та локаліною влади засад конституцій супроти українського і білоруського народів та обходжування міжнародних трактатів, що зобов'язують Польщу супроти національних меншостей. Така політика супроти нас, яку диктує реакційна більшість обидвох палат, провадилася в Польщі до фактичного звільнення іншої неконституційної конституції, якої засади панове можуть знайти у відомій Вам напевно книжці п. Станіслава Грабогского, «Уага о хвілі обещаній».

Во напевно, чи покращало бодай у дечому становище українського народу на протязі останнього року? Чи переступили ми, український 8-ми мільйонний народ зі становища громадян другого або й третього ряду до рівноправного та рівнозначного становища з польським народом? Мимо ствердити, що ні; наважимо вчасе становище на протязі минулого року значно погіршилося. Ми Українці маємо незаперечне право до свого університету, який тоді тільки може сповнити своє призначення, коли знаходиться у нас вдома, на нашій території, між нашим українським народом і того нашого права ми будемо боронити за всяку ціну. І ось вже шестий рік ми під Польщею і не вважаючи на давно прийняту законну ухвалу союму, ми до нинішнього дня як не мали університету так і не маємо. Шестий рік наші діти мусять скитатися за кордоном у милосердних сусідів, або вчаться у львівських підземеллях, виставлені на поліційні нагніки і все те в імя науки, в імя культури.

Ліквідация української середньої школи а також початкової народної, до яких маємо право на основі польської конституції і міжнародних трактатів, розпочалась на добре саме в останньому році, по виданню закону про мову навчання в школі. Утраквізация шкіл, той педагогічний абсурд, увійшла до закону виключно для того, щоби стати знярядом безоглядного нищення українських шкіл.

Українське приватне шкільництво деякі виступають за його повне таке саме ліквідування. Але це неможливо. Якби це сталося, то український народ втрапив би в становище, якого ніколи не мав. Український народ втрапив би в становище, якого ніколи не мав. Український народ втрапив би в становище, якого ніколи не мав.

наші на Волині; в Кремені, Луцьку та Рівні — неможливо навіть одержати дозволу на такі сепаратні школи. Наприклад 3 роки роблено старання для відкриття середньої школи у Володимирі Волинському і ціля не можна було отримати дозволу. На кажу вже про Холмицьку, Шкляну та Покісс, де не тільки не дозволяють на відкриття українських шкіл, але не задовують до школи навіть науни української мови, не вважаючи на домагання тамошнього населення. І те слабе середнє шкільництво старается врятувати винятки таким чином, що не дає своїм школам ні державних субвенцій, ні права повноцінності а мусять вони удержуватися а пожертвування українського населення, яке й так винищено цілковито війною та непосильними податками. Український народ, що платить податки на дохід і потреби держави, отже і на шкільництво, мусить крім того удержувати а власного гроша ще й свої приватні школи; отже несе подвійний податковий тягар. Коли не вважаючи на нечувані перешкоди та переслідування шкільної та адміністраційної влади (про що вносили українські та білоруські послы масу інтерполяцій), український народ і білоруський заінявся шляхом нерегістрованих декларацій за українського школярів і білоруською, тоді позачаєся контрація шкільної влади, яка зирдала до того, щоби при допомозі способів, неподступних у правовій державі, амушати той народ до уневажнення власних декларацій. Як назвати практиковане шкільними інспекторами тятання населення на десятки верст і кілометрів, при участі поліції, у таємному часі полевих робіт для переслідування в справі декларацій за українського школярів? А як вважати накладання кар у сумі по 50 зол. на родичів за непосилання дітей до польської школи а подекуди то й за непосилання дітей дошкільного віку та одначасне обчислення звільнення від тих кар, якщо підпишуть переслану шкільним інспектором декларацію за польським мовою навчання в школі? А що означають накази інспекторів, що зобов'язують учителів початкових шкіл до того, щоби вони вистаралися по 20 декларацій за польською школою, бо в протівному випадку їх звільнять із посади? Накінце, як трактувати випадки маньтрування а навіть а рештування людей за те тільки, що в часі тої плексісаторів акції допомогли селянам виповнювати декларації за українською школою? Всі ці випадки — це випадки останніх днів і відносно них внесено вже відповідні інтерполяції. Кажеш вражіння зробило це все на населення? Все те зродило в нього пересвідчення, що в Польщі треба вистергати виконувати навіть ті права, які йому прислугоють, які застережені йому законом. І народі падекуди вистергаться, бо все це видається йому провокацією, якої метою виявлення осіб неприхильно настроєних до польської школи те до цілої польської держави.

Чи супроти всього повижого, а також супроти переслідування українського руху взагалі, а навіть чисто культурного, вважаємо можна

ДІЛО

виходить щоденно передполуднем

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
 Микола Ринко 10, II, пов.
 Конто почт. шля. 143.322.
 Адреса для телеграмм: „Діло“ Львів.
 Гол. Редактор приймає від 1—2 год. передполд.
 Рукописи не звертаєтся.

ПЕРЕДПЛАТА:
 Місячно в ціно 4.20 зл.
ЗА ГРАНИЦЮ:
 В Америці 1 дол., Франції, Голандії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 750 зл., Німеччині 750 зл., Швейцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунія 150 лей, Болгарії 750 зл., Австрії 750 зл. З інших адреси 1 дол.

В справі оголошень звертаєтся до Адміністрації.
 Ціна
 ОДНОГО ПРИМІРНИКА
 17 сот.

Ювілей чи поминки?

У неспомовно важких часах приходиться нам святкувати наші великі почини, масові завдання. Радість чергується зі смутком, гордість з почуттям шкідливості, коли вгадаємо колішній розмах, масовий рух і порявляємо його з нинішнім розбиттям і прийиженням. Це змішане почування проявляє нас особливо різко, специфічно дімаєво, коли приходять роковини якогось важливого події.

Цього року ми маємо якраз 25 літ від хвилі, коли невтомний, неоглошений підполітик, підфанієт, поєт в суспільних справах і суспільник в сфері поезії, людина вибухової енергії і мусючого темпераменту, пізнійший „Січовий батько“ д-р Кирило Т р и л ь о в с ь к и й заснував в р. 1900 першу „Січ“, гімнастично-пожарниче товариство в селі Завалю, ситинського повіту. Ця перша „Січ“ в покутському селі, в малій закутній стала розсадником могутнього, — ми сказалиб навіть через антигеу „рошестного“ — січового руху в цілій Сх. Галичині і Буковині.

І сьогодні, коли приходиться нам святкувати цей великий почин, відлення цієї щасливої думки, чергується з нас змішане почування. Чи ювілей це, — чи поминки? Чи маємо величати цю хвилю, гордість її вчанистися тим рухом, чи може контемпліаційно і зі смутком вгадувати — яко шість, що було гарне і величне, але мимолод, і сьогодні вже є тільки болілим спогадом?

Без сумніву, січовий рух, січова організація — це один з великих етапів нашого народнього руху. Коли кинемо оком на той рух, на західно-українській національній території — то можемо в ньому розрізнити декілька етапів. Перший з них є соціального характеру — звеснення панщини, — подія „весни народів“, народини конституційних свобод. Другий етап — це доба народинської діяльності Ів. Наумовича, освідмювання шодб використовування конституційних свобод, намагання вивольстити зплд супрематії двора і коршми, шукання річуща для народнього руху. Третій етап — вплив Драгоманова, змінення освітнього руху, звернення уваги на організовану економічну, політичну і культурну зманиппацію. Це доба масових сечанських віч, „народних спілок“, храмниць, шпихлірів, зріст свідомого суспільного радикалізму. Четвертий етап — це вивольнювання всіх розгалужень народнього життя; розмах освітнього руху, організована боротьба на полі політичному (за рівне й загальне право голосування й вибори, зріст партійного життя), к у л ь т у р н о му (жива діяльність наукових і освітніх установ, боротьба за український університет, будівництво українського шкільництва, поширення в найдальшій закутнині просвітних організацій) і економічному (зріст кредитових, фінансових і асекураційних установ, створення й поширення хліборобської організації, початки професійного

спроба завершити його у власній національно-політичній організації, це спроба втілити ідеал українського народу.

Та несподівані умовини перервали цей етап, переминили його льотичну кристалізацію і покоління, що вже переступило було зі зброєю в руках поріг зачарованого „святого святих“, підштовпула і повернуло знову до попереднього періоду, зваливши на час татар невлач.

Одним з розгалужень того четвертого (по побіжному означенню) етапу був яскрав могутній січово-соцільський рух. Ще в переломках цього руху йшла жива дискусія про назву гімнастично-пожарничої організації. Коли у Львові заснувало „Сокил“, коли в Лавреській справлявав перші статутні українського гімнастичного товариства, поруч інших виринула тех назва „Січ“. Та творчі цієї організації в різних причина йшли за Чехами і Поляками й прийняли назву „Сокил“. Прихильником і пропатором рідної, оліаной традицією назви „Січ“ був К. Трильовський, який студент університету. Та до того треба було ждати, поки своєю думкою переважив в життя її пропатор.

Тов. „Сокил“, творене згоди, поширилося тільки серед інтелігенції по містах; село ця організація зачепила слабо. Гімнастично-пожарничої організації розвинулася аж після заснування першої „Січи“ у Завалю. Подиву гідна енергія й творча рухливість д-ра К. Трильовського, який в одній руці дупко придержував скипетр політичного радикального руху, а в другій булаву січової організації, довела до того, що вже в 1901 р. відбувся перший січовий з'їзд в Коломиї. Це була велика сенсація, шквала невільничина, коли місгом їхали на конях „козаки“, стрункі Гуцули під провозом Юри Соломіїчука-Ю гичука з Жабя.

З того часу кристаліуються два центри народнього гімнастичного руху. Львів (соцільський) і Коломия (січового). З того часу постає благородне суперництво між цими осередками, йде жива, кипуча організаційна акція на селах. Широко розвинена сітка „Січей“ і „Соколів“ покриває всю українську національну територію під Австрією. Та назва „Січ“ була на селі популярніша від назви „Сокил“. Тому львівська гімнастично-пожарничої централія задержує назву „Сокил“ тільки для міст, а на селах засновує на статутах „Сокола“ товариства „Січ“.

На чолі обох центрів стояли дві ясно-очеркнені індивідуальности: проф. Іван Боберський, — персоналіфікація солідности, акуратности, систематичности: — д-р Кирило Трильовський, якого темперамент і браваурна енергія доказували чудес. Цікаво, що коли в політиці д-ра К. Трильовського можна було долучувати деяку вигзакватівість, хиткість, то у будівництві вирешеної ним січової організації він був незломно послідовний.

Очевидно, не обійшлася без переслідування українського січового

тільки не припинило його розвитку, але ще підсилювало. Майже рік-річний з'їзд в Коломиї й Сячтині свідчили про те, що той рух приймає між широкими масами.

Перед війною загальною вважалося, що соцільська організація оставала під впливом національних демократів, а січова під впливом радикалів. Формально справді так і було, та в ситі рідні це не відповідало дійсности. Січово-соцільська організація була самостійною, не партійною організацією. Нещо так, як вже вгадали, між обома організаціями відбувалося благородне співробітство. З хвилею створення „Січового Союзу“ і перенесення його до Львова, в моментом охолодження всього краю січово-соцільською організацією, прийшла черга на синтезу січово-соцільського руху. І до цієї синтези фактично йшло, може непомітно, може й мимо полідеких керманців обох відгалужень того самого руху, січоло обставині сильної природного розвинуті. Великий січово-соцільський з'їзд в Стрию в 1909 р. (в часі господарської кризи), а офіціяльній загальною відомий грандіозний з'їзд у Львові 1914 р. — був проявом звернення цієї організації в одно сильне й суцільне русло.

Виступ Січовиків і Соколів у Львові 1914 р. був останнім величавим і всенароднім мирним виступом. Описав прийшла війна, а якіні Січовикам і Соколом прийшлося виступити зі зброєю в руках, не сучи на своїх багнетах великий ідеал українського народу.

Ми маємо 25 літ від заснування першої „Січи“. Це свято, яке в інших умовах булоб загальним всенароднім святом, нині є хіба споминком про той рух, що єдина в одну збиту, організовану, суцільну й дисципліновану громаду десятків тисяч української молоді, селян, робітників і інтелігенції.

Ювілей чи поминки? — приходиться нам питатися. Думаємо, що обходячи ювілей, треба пильно дбати, щоби він не перемінився в поминки, себто святкуючи заснування першої „Січи“ треба доложити всіх сил для відродження, поширення й поглиблення січової організації. Нехай же ювілейний рік буде роком віднови січового руху. Нехай під січовими прапорами об'єднається вся молодь. Нехай виробляє й об'єднює свою фізичну силу, нехай в організованому гурті вчиться солідарности, поглиблює громадянського духа, нехай боронить своїх від пожежі, своєї душі від деморалізації, нехай стає в одну організовану громаду.

Пам'ятаймо! Рідна Школа — це народна фортеця, це повний захист у добі лихоліття!

Шляхами безправства

Почеває святкова Напівнічного, світлого дня в селі 11. червня н. е. Під час святкових днів будівляють на 1923 рік.

(Довідник.)

Українські кооперативи, що лавніше світло розвивалися, не можуть тепер стати на ноги, бо на них криши оком дивиться адміністрація і поліція. Кооперативні діячі, а навіть члени кооператив називають більшовіками. Українських кооперативів не тільки не піддержує держава, але навпаки старється всіма силами парализувати їхню діяльність. Про якінебудь кредити для них із державних фондів і вгадувати не приходиться.

Про правдиве самоврядування, яке почало стабілізуватися на Волині перед війною, та випало першарі результати перед 1919 р. Волинь починає поволі забувати, вважає теперішнім практикам сільського самоврядування.

Про відбудову селянського господарства, зруйнованого в часі війни, можна сказати хіба те, що для цієї не зроблено нічого, а тимчасом панове дають значні грошові суми на урядові будинки, на їх відбудову та поправу. Все те могло би підоджати, а нарід тимчасом просо вмирає в голоду та холоду по землянках та окопах. На „кресах“ процвітає провокація. Довірні доноси, шкідливі не проірені, стають часто підставою засудів для дорозових судів і інстанцій. Арештування трібають без перерви, тисячі селян відривають насильно від праці, а їх господарства за той час пильють.

І що з того, що опися більшу частину тих масово арештованих звільняється або без суду, або судами першої чи другої інстанції? За малими виїтками знущання над арештованими, побої та тортури, що виявляються на судових розправах, остало без ніякої карі.

В релігійних справах положення теж без зміни. І надалі сотні православних церков стоять замкненими, а парохіяне молиться під замкненими та опечатаними церковними дверми. Всупереч канонам православної церкви вмішується у внутрішнє життя церкви. Українські школи, в яких нема ні одного католика, заставляють святкувати латинські свята. Натомісць жидівські школи в кожному немілю і в час усіх католицьких свят відбувають без ніяких перешкод навчання. Церковні землі без згоди православною духовенства, всупереч 4. арт. 1. розділу закону про виборчу реформу, забирає адміністраційна влада вже тепер для держави, як наприклад у Володимирі Волинському.

Справа земельної реформи для українського та білоруського насе-

Red. czad. „Dilo“ we Lwowie, Pr. 434/25. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej. Sąd otwarty karu orzekł na wniosek Prokuratury przy trybie Sądzie, jako Trybunał Prezowy we Lwowie, że treść artykułu, umieszczonego w czasopiśmie „Dilo“ Nr. 130 (10.51) z dnia 15.VI. 1925. w artykułach następujących w ustępie, a to: „Koncesji“ zawiera znamienny występku z art. V. ust. z 17.XII. 1862 Dz.p. Nr. 8, i zbrodni z §

kladni wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydał także odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by ograniczenie atencjez umieścić bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszjej stronie. Niewykonalnie tego nakazu podlega za zora następstawa przewidzianego w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1863 Dz. p. p. Nr. 6 z 1863 l. i zasądzenie na przeproszenie na przyszłą

